

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 rt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Gazdasági attasék.

Budapest, június 14.

Az a tíz gazdasági tudósító, akit Hegedüs Sándor és Darányi Ignác külföldi konzulatusaink mellé kinevezett, mind elfoglalta már új, díszes és felelősséggel teljes állását. Mind ott vannak már állomáshelyükön és nyilván tul is estek mostanig már az első berendezkedés gondján, s hozzáfoglalhatnák missziójuk betöltéséhez. Erről a misszióról és várható eredményeiről akarok szólni egyetmást.

Legközelebb álló feladatuk teljesítésében, mint szaktudósítók is hozzájárulhatnak már hazánk gazdasági erősítéséhez. Mert valamint a természettudományok buvárjai hosszas kísérleteik és tanulmányaikból egy-egy száraz természeti törvényt midőn levonnak, a gyakorlati embereknek, mint technikus, gyáros, orvos stb. működésében gyakran egész forradalmi változásokat idéztek elő: épp úgy meg fog történni, hogy ezek a száraz tudósítók hazánk kereskedelmi vagy gazdasági világában üdvös gyakorlati eredményekkel fognak járni.

De a nélkül, hogy legkevésbé is érintsek Ausztriával kötött kereskedelmi és vámserződésünkön alapuló közös kereskedelmi képviselőtünket, működésükben szélesebb körű feladatokat látok, amelyek még gyümölcsözőbbek lehetnek hazánk közgazdaságára. Ilyen például megingatott szolid kereskedelmi hírnök ellenőrzése és védelme; megtalálni azokat, a kiknek érdeklődése fontos lehet, hogy termékeink kivitelének előnyt adjanak; felbreszteni vállalkozásra azoknak az iparoknak mestereit, a melyeknek gazdaságosabb feltételeket nyújthat országunk; felismerése azoknak a momentumoknak, midőn egy ország rögtön szükségletei fedezetlenek, mint

pl: háboru vagy politikai surlódások alkalmával.

Türelemre és bizalomra kell ugyan hogy kérjek az országot, miután rögtönzött eredményeket nem várashatnak elő, de nekik sem szabad majd csüggedniök a sokszor előforduló csalódások miatt, amidőn távolról, magasabbról, jobban fogják látni nemzetünk szomorú viszonyait, erősebben érezni szükségét a kereskedelemnek és iparnak — de egyszersmind lehetőségét is. Céljaikhoz kell hogy teljesen átérezzék haladásunk lehetőségét, államunk politikai és közgazdasági sarkköveinek rázkódtatása nélkül.

De a közelmúlt eredményeiben fel is találhatják e bizodalmat. Midőn hazánk három és fél évtizedes békekorszakát lelkiismeretes nyugodtsággal vizsgáljuk, lehetetlenség, hogy Ausztria végképp lesújtó fölényét hirdessük, vagy Ausztriával való viszonyunkból eredőnek lássuk közgazdaságunk okvelen sorvadását; sőt, hogy ne érezzük, hogy Ausztriánál nagyobb kereskedelmi hatalomra vagyunk hivatva; hiszen ha Velencéje megmaradt volna, akkor sem lenne képes ellensúlyozni tengerpartunkat és világcatornánkat, a Dunát.

Minden hasonló szövetségben, mely ipari és mezőgazdasági államok között lehet, ez utóbbinak helyzete hátrányosabb, gyöngébb és éppen ezért minél inkább fog törekedni iparossá válni, annál jobban fog megerősödni, annál inkább egyenlítődnék ki a két ország érdekei és fog szilárdulni szövetségük. Nem említhetnék fel tanulságosabb példát, mint az Egyesült-Államok 1861—65-ig tartó háboruját, melyben a gazdasági államok az ipari államok ellen harcoltak és e háboru után együttes fejlődésükkel szövetségük még jobban megszilárdult.

E három és fél évtizedes békekorszak-

ban tett óriási fejlődésünk azt a meggyőződedést érleli meg bennünk, hogy kiegyezésünk Ausztriával, mely a béke megoldása volt, fejlődésünk teljes lehetőségét elősegítette, melyen ingadoznunk nem szabad, de igenis megvalósítani azokat a feltételeket, melyek midőn közjólétünket terjesztik, egyszersmind egyre jobban kiegyenlítik Ausztriával szemben való érdekeinket, amivel leginkább fogjuk elérhetni szövetségünk szilárdságát és fokozni üdvösségét.

A Szajna partján a nemzetek panorámájában álló kiállítási palotánk fényesen hirdeti politikai önállóságunkat. Papírjaink árfolyamai megszilárdult hitelünknek hordozói, melyben tanujelét látjuk azoknak az óriási áldozatoknak, melyekre képesek voltak, hogy rendezetlen valutánk és ázsiónk folytán fölösleges mihiárdokat fizettünk kifelé, de hitelünknek utját egyengettük.

Felsorolhatnék számtalan oly iparvállalatot, amely nem szédelgési alapon, de szükséges tökével, szükséges szakszerű felszereléssel és vezetéssel, országunkban tényleg létező előfeltételekkel alakulván, ma virágzó és nemzetközi jó hírek örvend.

Egyszorban levő államköltségvetésünk mily haladást mutat azoknál a tárcáknál, melyek kulturális fejlődésünk támogatói.

Hogy tehát ezt a békekorszakot, valamint államunk oszlopaát nem fogjuk megingatni, ezt teljes nyugodtsággal remélhetjük. De nem kevésbé kell kívánnunk, hogy pénzügyeink átmeneti vergődéseit átélve, most nagyobb feladatainkat valósíthassuk meg — és ehhez az európai béke fennmaradását is.

Átörökölt ezredéves hagyományainknál fogva földműves nép vagyunk, csillogva ez osztály minden erényével, természetszerű hiányával mindazoknak a tulajdonoknak, melyek

REGÉNY.

A TŰZ

— REGÉNY —

Írta: GABRIELE D'ANNUNZIO

(20)

A lázas vízió erejével hirtelenül föltárlt előtte a kégett és fatális föld, amelyen az ő tragédiájának alakjait eszelekvésre készítette. S azoknak egész szomjúhozását átérezte. Látta a mithikus forrást, amely egyedül buggyant elő a földből s látta a fohér szüzet, akinek ott meg kelle halnia. Látta a hősnő álaréat Perdita képén, végtelenül nyugodt fájdalom szépségében. Azután lángba borult Argosz ősi sivatagja s Perseia forrásra folyóként kanyargott elé. Tűz és víz, a két őselem, ellepett mindent, eltörölt minden jelt, széjjelterjedt, elkalandozott, összetűzött, győzedelmeskedett, susogott, szóra kapott, beszédel mondott a mélységes lényegéről, s mesélt millió mithoszt, amelyek mind a tűz és víz örök életéből születtek. Ez a szimfónia előadta a két ősi Lélek drámáját a Mindenség szinpadán, a két nagy élő és mozgalmas Lénynek, a két kozmikus Akaratnak hősi küzdelmét, amint azt magának az úrja pásztor elképzelte, romlatlan szemével nézve a nagy jeleneteket Azsia fensíkjaiban. S ime a szimfónia mélyéből fölszállt énekhangon az Óda, a legmagasabb magasságokig. A beethoveni esoda megújult. A szárnyas Óda, a Himnusz feltört az orkhesztrum mélységeiből uraikodóan s abszolút erővel. Az ember öröme s bánata. Nem a kar fog vezetni, mint a kilencedik szimfóniában, hanem egyetlenegy szólo-hang. S ez a hang az ő

hangja legyen — elmélkedék magában a költő s újra látta képzeletébeo ama kristályból metszett szobrot, amelynek bensőjében lüktetett a dal vénája.

— Fölkereslek! Megtalálak! Birtokomba ejtem a te titkodat! — szólt magában. — Te fogod az én himnusaimat énekelni, s én föl-emellek e zeneköltészet magasságaiba.

Minden tisztánlan vagy elszállott belőle s az énekes lány alakja olyan volt most neki, mint egy isteni adománynak szentségtartója. Hallani vélte, mint buzog elő a testetlen hang az orkhesztrum mélységéből, hogy kinyilatkoztassa a muló dolgokban rejtőző örökéletű elemet. És képzeletében az óda ritmusára elélibbent egy táncot lejtő alak, halkán írta le teste könnyed mozdulatával a hullámos vonalakat, olyan volt, mint gyöngéd virágszirmok, amelyek hirtelen szárnyra kelnek. A színész, az énekes, a táncosnő, ez a három bacchikus alak jelenék meg előtte, mint költészetének isteni, tökéletes eszközei.

Halgatott, elmerülő ebbe az ideális világba, s latolgatta erejét, amelylyel ezt a világot megérezkíteni lehet. A körülötte ülök beszéde ugy csöngött fülebe, mint csupa távoli hang.

— Wagner Rikárd azt bizonyítja, hogy a remekmű igazi szerzője a nép — szólt Baldassare Stampa; — szerinte a művész nem is tehet egyebet, mint hogy összeszedi s kifejezésre juttatja a nép öntudatlan alkotásait...

— De Wagner Rikárd szerint — szólt Fabio Molza — a népet azok teszik ki, akik érzik a közös nagy nyomorúságot. Értitek-e, a közös nyomorúságot...

— El a Gyönyör felé! A Gyönyör felé! — gondolt magában Stelio Effrena. — A nép azokból áll, akik homályos szükségét érzik annak, hogy fölemelkedjenek a Költészet révén s megszabaduljanak a mindennapi börtönből, amelyben szolgáskodnak és nyomorognak.

És képzeletében látta, mint pusztulnak el a köznapai városi színházak, ahol fojtó hőségben, csupa tisztatlanság közepette, kétes urak és hölgyek előtt ágálnak a színészek. Ő már látta amaz igazi színház lépcsősorain az igazi tömeget, az egylekkü nagyszerű tömeget. S bár az meg nem érti művészetének mélységeit, mégis olyan szent zavarodást érez, mint a fogoly, akiről éppen leveszik a kemény bilincseket. A szabaddulás boldogsága beleszáll a legkisebbek szívébe is, a redős homlokok elsimulnak, a kemény beszédhez szokott ajkak megnyílnak az ámulattól. S a sok kéz, a munkaszerszámoktól kerges kezek egyszerre emelkednek a hősnő felé, aki halhatatlan tájaldalmát a csillagokhoz küldi.

— Egy olyan népek életében — szólt Daniele Glauco — mint a miénk, sokkal többet ér egy nagy művészeti esemény, mint valamely szövetségi szerződés, vagy valamely adótörvény. Ami halhatatlan, többet ér, mint bármi, ami mulandó. Egy Malatestának makacs vakmerősége ime Pisanello érmébe van zárva az örökélet számára. Machiavelli politikáját messzi túleli prózájának ereje...

— Igaz, igaz — gondolt magában Stelio Effrena. — Itália sorsa hozzá van kötve a Szépség sorsához, amelynek ez a föld az anyja. — Oly ragyogón látta ezt a szuverén igazságot, mint egykoron a fölkölv napot Dante amaz ideális, messi hazában. Itália! Itália! Mint egy diadalmas ujjgás, ugy hangzott a lelkeben ez a szó, amely megérezkíti a népeket. Ennyi hős vértől öntözött föld talaja lesz az új művészet gyökereinek, belőle fog kihajtani törzse, ágai. Wagner Rikárd is hű maradt fájának legrégebb őstörteinek, előre megérezte s egész erejével elősegítette a német államoknak a császárság hősi nagysága felé törekvését.

(Folytatása következik.)

egy kereskedelmi vagy ipari nemzetet jellemzőnek és nagyvá tesznek. Ezek a hiányok azonban hibákká fokozódtak, midőn nemzeti jellegükből ki akartunk vetközni és pedig nem a természetes fejlődés útján, hanem mintegy forradalmi, erőszakos uton akarva bejutni a világgazdálkodás nemzetek közé.

Egy hadsereg csak gyalogsága, tűzérősége és lovasságának együttes erejével tüköletes: épp úgy egy állam csak ipara, kereskedelme és földművelésének együttes erejével lesz tüköletes és hatalmas.

És itt táruknak fel attaséinknak, feladatai: védelmezni és ellenőrizni a külföldön mindazokat, akik kereskedelmi, vagy ipari hitelünk ellen vétének. Alapas tanulmányokat ki kell terjeszteni az azoknak az iparoknak felkeresésére, amelyeknek hazánk előnyösebb alapfeltételeket nyújt mint más ország; melyek így nálunk megteremthetők, versenyképesek és biztos sikerűek lesznek. Évekkel ezelőtt emlékszem, Angliában a „jam“ befozött cukor-gyümölcs gyártását tanulmányozva, láttam hazánkban ennek előnyösebb előfeltételeit. Láttam továbbá hajlandóságot ily vállalatra egy nagy összekötöttségével a cikk piacát teljesen uraló egyének; de hiányzott éppen a szükséges közvetítő organum, mely az őszinte és hiteles adatok ösmertetésén kívül az ehhez szükséges kölcsönös érintkezéseket mozgásba hozhatta volna. Pedig gazdáinknak mily gazdag jövedelmi forrásává válhatnék gyümölcsstermelésünk!

E sorok keretébe nem valók a gyakorlati példák; de hány hazai gyár alakulásáról és hajótöréséről van tudomásom, mivel elégtelen tökével, haszonleső igazgatósággal, szak-képzettség s felszerelés nélkül indultak meg. Pedig egészséges iparvállalatok hullámait gazdasági életünkben mily messze érezhetők!

Pontos és szakszerű információkkal munkatársaink fognak válni attaséink kidolgozandó törvényjavaslatainknak.

Eszközeivé lesznek célszerű és takarékos közreműködésünknek a mind sürűbben alakuló világgazdálkodásokban, ezekben az ünnepeiben a nemzetek munkájának.

Gazdasági, ipari és kereskedelmi közönségünk nagy örömmel és hálával vett tudomást a gazdasági attasék intézményének létesítéséről s talán örömmel értesülnénk időnként ezeknek pontos lakó-és tartózkodási helyéről, hogy így megközelíthetők legyenek egyes kívánalmaiknak közlésében. De nem kevésbé lesznek megelégedve a külföld körei, amelyek maguk között fognak ily organumokat tudni és ösmerni, akik az eddig fáradságosan szerzett és nem mindig hiteles öszintességgel kapott információkat hitelesen és könnyen megadják.

Ők, akik most indulnak neki missziójuknak, küzdjenek bátran, szívőkben lelkesítve a hazafiai szeretet által és törekedjenek a legmagasabb jutalomra: öntudatára annak, hogy hazájuknak hasznára váltak.

Dr. Wahrmann Ernő.

BELFÖLD.

Szell Kálmán miniszterelnök utja. Bécsből táviratozta tudósítónk, hogy Szell Kálmán miniszterelnök az egész délelőttöt a magyar minisztérium palotájában töltötte, mert gyöngékedése miatt nem vett részt az urnapi körmenetben. A délelőtti folyamán meglátogatta Koerber miniszterelnök és a két kormányfőnek hosszasan tanácskozott egymással. A konferencia után, egy órakor Szell Kálmán kihallgatásra ment a felsőházhoz s részletes jelentést terjesztett az uralkodó elé. A Burgból gróf Goluchowskihoz hajtattott Szell Kálmán s rövid ideig tartó konferencia után Budapestre utazott. Koerber miniszterelnök délután még egyszer kereste a magyar minisztérium palotájában Szell Kálmánt, de akkor már a magyar miniszterelnök elutazott Bécsből. A két miniszterelnök között — mint bécsi tudósítónk közli — a kvótakérdésről volt szó. A királyi döntés, amely az eddigi kvótaszámot állapítja meg, még e hó végén meg fog jelenni a magyar és az osztrák hivatalos lapban. A magyar miniszterelnök magával viszi a legfelsőbb kéziratot a képviselőház elnapolása tárgyában.

Egy esti lap jelenti a következőket: Szell Kálmán tegnap este érkezett Bécsbe, ahol ma délelőtti 6 felsége hosszabb kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök előterjesztette a Ház elnapolására vonatkozó minisztertanácsi határozatot, amelyhez 6 felsége hozzájárult. A Ház már szombaton tartja utolsó ülését, és szünete szeptember 25-ikéig fog tartani. Ugyanekkor a kihallgatáskor történt megállapodás a kvótára nézve is, miután előzőleg Szell Kálmán Koerberrel és Böhm-Baverek pénzügyminiszterrel erre vonatkozólag konferált. A kvóta ismét csak egy félre döntetik el a király által, és pedig az eddigi irányban. Érdekes azonban, hogy ez alkalommal a két kormány között aziránt is megegyezés jött létre, hogy a két kvóta-bizottság többé nem jön össze, hanem a legközelebb összeülő törvényhozások elé a mostani javaslatok fognak előterjeszteni. Eppen ezért a reichsrathot mindaddig nem osztatják fel, míg a kvóta nincs letárgyalva.

Beszámoló. Enyedi Lukács, a tápéi kerület országgyűlési képviselője ma tartotta beszámolóját kerülete községeiben. A választók mindenütt lelkesedéssel fogadták képviselőjét és nagyszabású beszédének befejeztével biztosították bizalmukról és ragaszkodásukról. Ezzel együtt táviratilag üdvözölték Szell Kálmán miniszterelnököt és kormányát.

A büntető törvénykönyv reformja.

Budapest, június 14.

Tegnap délután 5 órakor az igazságügyminisztériumban szaktanácskozás volt dr. Plósz Sándor igazságügyminiszter elnöklésével a büntető törvénykönyv módosítása tárgyában. Az értekezleten a miniszteren kívül résztvettek: Vörösmarty Béla és Bernáth Géza államtitkárok, Hammersberg Jenő koronaügyész, dr. Jaisz Andor kuriai tanácselnök, Székács Ferenc kuriai bír., Chorin Ferenc orsz. képviselő, dr. Fayer László és Balogh Jenő egyetemi tanárok, Tarnay Janos kir. táblai bír., dr. Baumgarten Izidor osztálytanácsos, E. Illés Károly és Friedmann Bernát ügyvédek és dr. Vambéry Rusztem.

A tanácskozást dr. Plósz igazságügyminiszter nyitotta meg, üdvözölve a megjelenteket. A miniszter a tanácskozás tárgyát az a kérdést jelölte meg, hogy minő keretben mozogjon általában a büntető törvénykönyv novellaris módosítása, mert a jelen tanácskozások alapján egy tervezet kidolgozását fogja elrendelni, illetőleg a már kész tervezetet módosítani, amely munkát azután egy öszszel egybehívandó értekezlet részletes tárgyalásainak képezi majd alapját.

A szaktanácskozásban erre a következő kérdés felett indult meg az eszmecsere:

Minő elvi korlátok között történjék meg a büntető törvénykönyv módosítása, nevezetesen tulajdonképpen az 1892. és 1898. évi novellatervvezetek keretein és kiterjesztések o oly természetű a büntető törvénykönyv teljes átíróztatását maga után vonó reformra is, aminő pl. a büntető büntetésnek a büntetések közül való kiküszöbölése volna?

Székács Ferenc kuriai bír. helytelennek tartja jelenlegi büntető törvénykönyvünknek mellék büntetési rendszerét. A pénz büntetést tisztán mint fő büntetést tartja helyesnek és hatályosnak, mint mellék büntetést azonban nagyon gyengének találja. A hivatalosítás kimondását csak a legkritikált esetekre szorítaná, a politikai jogok gyakorlásának felfüggesztését pedig csak ott követelné, ahol az logikailag indokolható. A büntetések mértékét tiszorúgnak tartja, amin úgy óhajt segíteni, hogy a fegyház büntetés minimuma legalább egy évre, a büntető büntetés pedig három hónapra szállítassék le. Meggyőződése szerint azonban sem nem szabad, sem nem kell a büntető törvénykönyvet teljesen megváltoztatni, hanem csak hiányait pótolni, szigorúságát enyhíteni és hibáit kijavítani.

Faisz Andor kuriai tanácselnök: Legszembetűnőbb hibája a törvénynek a büntetések tiszorúgnak meghatározása, ezért első sorban a büntetési nomenklatúrának leszállítását követeli. Az új büntető novellában gondoskodni kell a gabonaüzorára, a kárítás egy újabb felburjánzótt nemo és a robbantószerrekl elkövetett deliktumok szorúgnak megbüntetéséről a hatóság elleni erőszak és lopás bűncselekményeire kiszabott büntetések ellenlen leszállítás. Alta által azonban a büntető törvény tagabb keretekben való módosítását perhorreszkálja.

Chorin Ferenc országgyűlési képviselő: Ugy találja, hogy azok a hibák, amelyekkel ezélt 29 évvel a képviselőház jogügyi bizottsága konstatait a büntető törvényben, még ma is fennállanak. A büntető törvény legnagyobb hibája az, hogy szabadságvesztési büntetési rendszer nagyon komplikált. Ennek elkerülésére a büntető büntetési nemnek, amely ugyanis csak papíron maradt, eltörlését kívánja. A mellék büntetésnek tiszorúgnak számában való kiszabása szinten korrigálendő hibája a törvénynek. A pénz büntetést csak önkéntes lefizetés esetén tartja helyén valónak, a végrehajtási utal való behajtást perhorreszkálja. Minden kiszabott pénz büntetés, amennyiben nem önként fizettetik, közmunka után rovandó le. Ha a miniszter a tör-

vény módosítását nem tartja sürgősnek, akkor helyesebbnek tartaná az egész törvény gyökeres javítását, a büntetési rendszer alapos egyszerűsítését és a büntetés arányosítását.

Hammersberg Jenő koronaügyész a törvény szűkebb keretekben való módosítását tartja csak elfogadhatónak. Sokkal nagyobb a gyökeres változtatásban reill veszedelem, semmogy azt most a törvény 32 éves fennállása után meg lehetne kísérelni. A minimumok eltörlését helyesnek véne. Hozzájárul dr. Friedmann írásbeli javaslatában foglat azon indítványhoz, hogy a büntető büntetés minimuma három hónapra leszállítassék.

Dr. Friedmann Bernát: A törvény tiszorúgnak enyhítését követeli első sorban. A mezel munkásokra a büntetés kitérésénél nagy tekintettel kell lenni, átmeneti intézkedésekre kell öket vinni, amely intézkedést minden esetre tovább kellene fejleszteni. A gabona-elővetékekkel fizött csalási esetek, az utabban nagyon elterjedt kaučíszedések szorúgnak büntetését, a nő becsület nagyobb mértékű védelmét helyesnek tartja. Szükséges az is, hogy a feltételes elítélés intézménye a feltételes szabadon bocsátással öszszhangba hozassék.

Tarnay itélőtáblai bír. a törvény gyökeres át-dolgozását helytelenné és a jelenlegi kodexnek pusztán szűkebb keretekben mozgó novellaris átíróztatását tartja szükségesnek. A büntetési rendszer reformja a legsürgősök. A büntető büntetést nem tartja fenn-tartandónak; ahol a törvényben a büntető büntetés előfor- ul, ott annak helyettesítését ölképp övi elérhetőnek, hogy az ilyen törvényszakaszknál esetről-esetre megfontoltassék, hogy vajjon az ott emlelt deliktum büntet vagy vétség és azutan az eredményhez kéne a büntető büntetés helyébe fegyház, vagy fegyház büntetés lenne kiszabandó.

Dr. Fayer László egyetemi tanár: A novellatervvezet minden egyes intézkedését szorúgnak kritika alá veszi. Altalánosságban kijelenti, hogy a büntetési rendszer revízióját nem helyeselheti. A törvény büntetési rendszere a kodex egész szerkezetét szempontjából lényeges és nem az a hibája, hogy elavult, hanem az, hogy nincsen végrehajtva. A törvénynek nemcsak repressziós intézkedéseit, hanem preventiós és szoktatási intézményeit is öltébe kellene léptetni, ilyenek a javítóintézetek, amelyek ölecsobbak, hasznosabbak a fegyházaknál. A kodex büntetési rendszerét a mai egészében fenn-tartandónak véli és azt nem annyira módosítani, mint inkább kiegészíteni óhajtja. A legfontosabb és legújabb eredményező intézkedés volna a fiatalok büntetések ellemi eljárás helyes szabályozása. A visszaesést a büntető törvénykönyv általános részében egysegesen szabályozandónak tartja.

Dr. Baumgarten Izidor osztálytanácsos: A büntetési rendszer egyszerűsítését tartja kívánatosnak. A bíróság rendkívüli diszkrecionarius hatalmát megszorítva szeretné látni, e végből határozottan állást foglat a büntetés minimumok mindenféle leszállítása ellen. A rövid tartalmú szabadságvesztések eltörlését fontosnak találja, mert e büntetések nemcsak hogy nem használnak semmit, hanem még rontják is a bűnösököt.

Dr. Balogh Jenő egyetemi tanár: Már nem hasznáható továbbra, hogy a büntetések végrehajtása körül két évtized óta tapasztalt bajok komoly tárgyalás alá vétesseken. Szembetűnő jelenség, hogy a büntető büntetések ma id mind a törvényeszeki fogházakban hajtának végre. Igy 6700-nál több büntetésből 428 hajtattott végre büntetésben, míg 7100 esetben törvényeszeki fogházban. Ezen a bajon nem lehet úgy segíteni, hogy a kodex büntetési rendszerét egyszerűen végrehajtsuk. Ez csak úgy szüntethető meg, ha a büntetési rendszer reformáltatik. Masodik fontos és sürgős intézkedés volna a hosszabb tartamu szabadságvesztés büntetéseknek az osztályozás és a megfelelő végrehajtási módozatoknak a központban való egyseges megállapítása, a legrovidebb tartamu szabadságvesztés büntetéseknek pedig a megfelelő szigorítás behozatala.

Első sorban azonban meg kell állapítani a reformok keresztülvíthetőségét, ami ugy volna lehetséges, hogy egy szaktanácskozásban, amelybe büntetőügyi szakemberek, orvosok is bevonnandók lennének, részletesen megvitátna az ö téren szükséges teendőket.

Az öszszel egybehívandó szaktanácskozásban az egész büntetési rendszer megváltása helyén volna. Addig azonban a novellatervvezet ki kellene egészíteni büntetőügyi, szociálpolitikai szempontból, szélesebb alapon kellene a tervezetben a fiatalok büntetések kérdését szabályozni és a tervezet ö tekintetben öszszhangba is kell a létesítendő polgári törvénykönyvvel. Ezebebeben azonban az öszzi szaktanácskozás tárgyalásainak alapját a jelen tervezet bővített alakja képezné.

Dr. E. Illés Károly ügyvéd: A törvény teljes átíróztatását nem tartja időszerűnek. A büntetési minimumok eltörlését sem szükségesnek, sem pedig a törvény szemellenző öszszegezését önként nem tartja. A büntetések tiszorúgnak enyhítését helyén valónak találja.

Dr. Plósz Sándor igazságügyminiszter erre a szaktanácskozás tárgyalásait befejeztetteknek nyilatkoztatta, megígérve, hogy az elhangzott véleményeket komoly megfontolás tárgyává fogja tenni. A felhozott javaslatok felhasználásánál főleg a keresztülvíthetőség lesz az irányadó. A Dr. Balogh Jenő egyetemi tanár által felhozott terv a miniszter szándékával megegyezik és így első sorban részletes adatokat fog gyűjtetni a fogházakban uralkodó viszonyokról és azutan fog csak dönteni a büntetési rendszer módosításának tárgyában.

KÜLFÖLD.

Egy újabb cseh emlékirat. A cseh klub végrehajtó bizottsága nekünk is elküldötte a Koeber-féle nyelvjavaslatoik dolgában megszerkesztett emlékiratát, amelyet szétoztatott a reichsrath tagjai közt. A régi érveket hangoztatják abban is a csehek, meggyőzve mindenkit arról, hogy hajthatatlanul ragaszkodnak régi álláspontjukhoz. A nagyterjedelmű emlékirat befejező részében a csehek a következőkben összegezik sérelmeiket:

A képviselőház elő május 6-án terjesztett törvényjavaslatokat, amelyekkel a kormány a cseh és morvaországi nyelvkérdés szabályozását célozza, a cseh nép képviselői azért nem fogadják el,

mert a cseh királyságra vonatkozó javaslat a cseh nyelvnek törvényen alapuló és közigazgatási biztosított egyenjoguságát sérti, a mennyiben nem adja meg neki ugyanazokat a jogokat, mint a német nyelvnek, mert korlátozza annak alkalmazhatóságát és az egyik terület hivatalából sokkal nagyobb mértékben zárja ki a cseh nyelvet, mint a másik területen a németet,

mert a morva őrségre vonatkozó javaslat törvényesíti és állandósítja azt, ami eddig csak visszaélés útján követettet el, hogy háttérbe szorítatik és elnyom a lakosság túlnyomó cseh többségének nyelve;

és mert beleütközik az osztrák alaptörvényekbe és így ezek a javaslatok csak az osztrák alkotmány megváltoztatásával emelhetők jogerőre. Életheleptétésük császári rendelet útján, a 14. §. alapján egyenesen az alkotmány megszegése volna, mert a 14. §. alkalmazása tiltva van minden oly esetben, a mikor az alaptörvények változtatásáról van szó.

A khinai felfordulás.

London, június 14.

A *Morning Post*nak táviratozók Pekingből, hogy a táviróforralom csak Oroszországban keresztül lehetséges. A császárné megérkezése Pekinget nyugodtabbá tette. A protestánsok barrikádokat emeltek az előtt az épület előtt, melybe menekültek, mivel csak kis őrségük van. A római katolikusok a székesegyháztól nem messzire északon gyűltek össze és 25 főnyi francia őrség uralma alatt vannak. Peking, különösen pedig a Tatár város, biztosítottnak látszik. A csunglijámen új főnöke, Tuen tábornok mandzsu származású nagy idegen-gyűlölő.

A *Times*nak táviratozók Pekingből: Tuen herceg, a csunglijámen új elnöke, a trónörökös atyja is nagy barátja a boxereknek. Ezenkívül a csunglijámen négy khinai tagja visszalépett, kiknek helyébe merev konzervatív mandzsukat neveztek ki. Az angol nagykövetségnek a hegyeken levő új nyári rezidenciáját ismeretlen boxerek vagy katonák teljesen elhamvasztották. Az épület formálisan a khinai kormány védelme alatt állt. Emberi életben nem esett kár.

Ugyanennek a lapnak egy *sanghái* sűrűnyére szerint ott félelmetes hírek keringenek. Ezek szerint *Tsunfuhsiang* tábornok és Kauni-csapatok megtámadták Pekingben az európai őrségeket.

A *Daily Telegraph* jelenti *Sanghaiból* tegnapi kelettel: Peking városán kívül khinai csapatok vannak, amelyek *elsáncolják magukat és ágyúkat az angol és az amerikai követségre irányítottak.*

A *Daily Mail*nek jelentik Tienből 12-iki kelettel, hogy *Takuban* gyalogságból, lovasságból és tüzérségből álló 2000 főnyi orosz csapat szállt partra.

Kopenhága, június 14.

Sanghaiból érkezett távirati jelentés szerint az Európából Kiachtán át Pekingbe vezető táviróvonalon az összekötöttés megszakadt, mert a khinai lázadók a vonal nagy részét elpusztították.

Brüsszel, június 14.

Mint a *Reform* közli, a khinai vasutakat építő brüsszeli társaság egy Khinában levő vezető mérnöke megerősíti a boxerek rémíteteiről szóló híreket. E jelentés szerint egy *Deosseut* nevű svájci, *Cadiou* és *Vosano* nevű olaszokat, akik a vasúti építkezéseknél voltak alkalmazva, valamint *Deosseut* nőtestvérét meggyilkolták. Holttesteiket Poating mellett a csatornában találták meg. A többi, francia és belga alkalmazottak Pekingbe vagy Tien-tsinbe menekültek, kivéve két hivatalnokot, akiknek tartózkodási helye ismeretlen. 300 ember, akiket a francia-belga társaság fölfegyverzett, megvédte a vasuton egy részét, amelyen mintegy 100 kilométernyi vonalon a forgalom nem akadt meg. Shang khinai mandarin, aki mindig kedvezett a francia-belga befolyásnak, megírta, hogy rajta

lesz, hogy a meggyilkoltak családjait dusan kárpótolják.

Shanghai, június 14.

A „Nuoth China Daily News”-nak egy tegnapi kelt Tsungtini (Se Truan tartomány) távirata szerint Yuennafibban zavargások törtek ki. A *China-Inland-Mission épületeit részben elpusztították*, az angol bibliai társaság, a keresztény misszió-társaság és a római katolikus misszió épületeit teljesen lerombolták. Az összes misszionáriusok biztonságban vannak.

London, június 14.

Kopenhágából jelentik, hogy a pekingi orosz követ, aki *Dániát* is képviseli a khinai udvarnál, táviratot intézett a kopenhágai kormányhoz, amely szerint a kisebb hatalmaknak is részt kell venniük *Anglia és Oroszország vezetése alatt a nagy európai demonstrációban.* A jogot lobogójának kitűzésére bizza a nagyhatalmakra, hogy a demonstráció vagy csata az összes európai államok lobogói alatt történjen. Amerikának és Japánnak tudomására hozták ezt a dolgot. *Amerika örömmel, Japán savanyu ábrázattal fogadta.*

Berlin, június 14.

Németország óhajta, hogy a hatalmak egyetértőleg járjanak el. Arról is meg van győződve, hogy a khinai zavaroknak most még erőlyes, általános s egyuttal rendőri eljárással elejét lehet venni. Mindenestre azonnali erőlyes föllépés szükséges.

Berlin, június 14.

A *Norddeutsche Allgemeine Zeitung* jelenti: A császár parancsára a német fővelő transzportot Cingtauban tartják vissza.

A Wolff-ügynökség jelenti Csihuból: A *Kaiserin Augusta* cirkálóhajó ma ideérkezett, holnap pedig tovább megy Takuba.

Berlin, június 14.

A khinai földön levő német csapatokat tetemesen szaporítani fogják. Még e hónap 19-én felváltják a *kinai kikötő német haderejét*, amely helyett 1200 főnyi sereg érkezik oda. De azért a most ott tartózkodó 22 tiszt és 500 katona is ott marad egyelőre.

Tienosin, június 14.

Az idevaló hatalmak csapataiból álló expedíció *Langfangban van*, feleuton Peking felé és egyelőre ott usrad.

Jokohama, június 14.

A japán kormány egy vegyes ezredet küld Khinába. A japán kormányparti újságok azt mondják, hogy Japán egymaga is leverhetné a lázadást, de előbb meg kell nyernie a hatalmak bizalmát azzal, hogy nem tesz olyat, ami gyanut kelthetne.

London, június 14.

Az alsóházban *Brodrick* parlamenti államtitkár jelentést tesz a khinai zavargásokról és kifejti, hogy *Macdonald* angol követ e hó 5-ikéig ismételtelen figyelmeztette a cungli-jament annak a szükséges-ségére, hogy azonnal energikusán járjanak el az angol misszionáriusok gyilkosainak megbüntetésére és a rend helyreállítása érdekében. *Macdonald* továbbá közölte a cungli-jammal, hogy az angol kormány a khinai kormányt fogja felelőssé tenni azért a bűnös közbűnbösségért, mely a dolgok ezen sajnálatos állapotára vezetett. E hó 6-ikán az angol kormány táviratozott *Macdonaldnak* és *Seymour* tengernagynak, hogy a többi hatalmakkal egyetértőleg belátásuk szerint tegyenek meg mindent, amit az angol követség és a brit alattvalók védelmére célszerűnek tartanak. Az orosz követtel való értekezés után *Macdonaldot* felhatalmazták, hogy minden khinai hatóságot támogasson, mely képes a rendet fenntartani. Az orosz követ ugyanily felhatalmazást kapott. Az idegen hajóparancsnokokkal folytatott értekezés után *Seymour* tengernagy elhatározta, hogy e hó 9-ikén csapatokat szállít partra és Pekingbe vonul. *Honkongból* ez idő szerint csapatokat indítanak utnak. A *Terrible* cirkáló *Honkongból* Takuba megy. Az oroszok további 1700 embert szállítottak partra. A hatalmak közt a tengernagyok akcióját illetőleg teljes egyetértés uralkodik. (Tetszés.)

Előkezesületek történtek arra, hogy az élet és vagyonbiztonság megőrzése céljából a csapatokat a *Yang-osee-Kiang* mellett megerősítsék.

Mackay azt kérdezi, vajjon *Brodrick* nyilatkozatai úgy értendők-e, hogy Anglia és Oroszország között szorosabb egyetértés áll fenn, mint a többi hatalmak között.

Brodrick azt feleli, hogy a legeszkélyebb szándéka sem volt ilyen benyomást kelteni.

HIREK.

Budapest, június 14.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Június 15-én új előfüze és nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról dejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Azoknak a tisztelt előfizetőinknek, kik a nyári hónapok alatt fűrdőre vagy nyaralóhelyre szándékoznak menni, vagy pedig hosszabb utra kelnek, szolgáljon szives tudomásul, hogy kiadóhivatalunk, amint a címváltozástól értesül, nyomban az új tartózkodási helyre küldi a lapot. Ne méltóztatassanak tehát egy rövid levelezőlapnak felhasználásától akkor se visszaradni, ha a nyári szezon alatt talán többször is változtatják lakásukat. A Budapesti Napló kiadóhivatala minden bejelentésre rögtön intézkedik és szigoruan megfelel a szerkesztőség intencióinak, midőn az a nyári hónapok alatt is állandó érintkezésben óhajt lenni kedves közönségével.

— **Személyi hírek.** Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagyi családával együtt ma elutazott Nagy-Apponyra s az egész nyáron ott marad. — *Kolotho* nyáron herceg ma Bécsből Berlinbe utazott.

— **József főherceg Erdélyben.** József főherceg erdélyi körútján *Székely-Udvarhelyről*, mint jelenti, Csik-Szeredára érkezett vasárnap. Ott külfötségen élén *Mikó Bálint* csikmezei főispán és *Becze* alispán üdvözölte. Csik-Szeredáról *Kézdi-Vásárhelyre*, onnan *Tusnád* fűrdőbe folytatta útját a főherceg, akit mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel fogadnak. *Tusnádon*, a fűrdő bejáratánál *Vajna Tamás* kamarás mondott üdvözlő beszédet *József főherceg*hez, aki megköszönte a fényes fogadtatást, örömet fejezte ki, hogy *Tusnád* fűrdőt ismét láthatja. Este *Mikó főispán*, *Szent-Iványi Miklós* háromszéki alispán s a többi urak társaságában vacsorált a főherceg s kétszázéjszakáig haligatta *Dula Miklós* nagyváradi cigánybandájának nótáit. Június 12-én *Kézdi-Vásárhelyre* indult a főherceg. *Bükszád-Bárványos*, *Sepsi-Szent-György*, *Zabola-Fáva* s a többi állomásokon a székely magyarság reszenzóval, lobogók alatt vonult elébe. *Kézdi-Vásárhely* virágokkal és nemzeti zászlókkal díszített állomásán *Bartók Károly* polgármester mondott üdvözlő beszédet. Az állomástól a főherceg diadalkapukon át egyenesen az Oroszfalu határában levő gyakorlóterre hajtott s három órai szemle után a Millennium-szállóban ebédelt. A delutáni vonattal távozott el a főherceg *Kézdi-Vásárhelyről*, buscut véve a hatóságok vezetőitől és *Sepsi-Szent-Györgyön* keresztül, ahol a főispántól és alispántól is elbucszott, Brassóba utazott el.

— **A hercegprímás Esztergomban.** *Vaszary* Kolos hercegprímás holnap reggel titkára, *Kohl* Medárd kíséretében Esztergomba utazik, hogy felszentelje gróf Csáky Károlyt, az ujjonnan kinevezett váci püspököt. A felszentelés vasárnap délelőtt 10 órakor lesz az esztergomi bazilikában, melyre egy váci intelligencia közül, mint a fővárosból is számosan Esztergomba utaznak.

— **Goluehowski rendjelet.** A király megengedte, hogy gróf *Goluehowski* Agenor, a császári és királyi Haz és a külügyek közös minisztere, a királyi porosz feke e sas-rendhez a gyémántokat, továbbá a perzsa sah 6 fősége gyémántos arckép-diszjeivényét elfogadhassa és viselhesse.

— **Ottó főherceg nyaralása.** *Ottó* főherceg családával együtt az *Edlach* mellett levő *Wartholz*-villában nyaral. Maga a főherceg, többnyire katonai unon lévén, ritkábban tartózkodik otthon, de neje, *Mária Jozefa* főhercegné és gyermekei sűrűn tesznek kirándulásokat a gyönyörű vidéken. Gyakran látogat el a főhercegi pár *Edlachba*, mely a *Rax*-hegyektől övezett pompás világykalanban terül el. A pártját ritkítón szép *Edlach* kitűnő levegője, arnyas helyen áll a dr. *Konried*-szanatórium is, melyet főképpen sok magyar keres fel, gyógyulást és üdülést találva. A sanatórium kitűnő vezetője és tulajdonosa, dr. *Konried* orvos, akinek intézetében alig van már üres hely, vendégül látja most a *Budapesti Újságíró Egyesület* egy beteg tagját, akinek két havi ingyenes ellátást és gyógykezelést ajánlott fel.

— **Új jogakadémiai tanár.** Dr. *Mandellé* Gyula egyetemi magántanárt, a *Közgazdasági Szemle* szerkesztőjét, mint a *Kel. Ért.* jelenti, legközelebb ki fogják nevezni a pozsonyi jogakadémia nemzetgazdasági és pénzügyi jogi tanszékére rendes tanárrá.

— **A győri püspök betegsége.** Zalka János győri püspök betegségről a következő orvosi jelentést adták ki:

A agyméltóságú megyés püspököt folyó hó 9-én reggel szélütés érte, minok következtében a nyelvé jobb felől akadályozott, a jobk kar gyengülése miatt az írás lehetetlen és az azelőtti csekély beszédképesség még jobban meggyengült; — igaz ugyan, hogy az előbbi szélütések nagyobb mérvűek voltak, de a jelenlegi a 80 éves agastyánnál már a harmadik és állapota annyival is inkább komolyabb, mert ő excellenciája idült gerincagybántalma miatt lábait már három év óta nem használhatja.

Győr, 1900. június 13-án.

Dr. Argay István.

— **Urnapija.** A hagyományos vallásos áhítattal ünnepelte ma meg a katolikus egyház Urnapját. Az ünnepnek szép tavaszi nap kedvezett. Korá reggel nagy tömeg vonult át Budavárába, ahol a koronázó Matyas-templomban a főistentiszteletet tartották. A templom előtt Szirmai Andor kapitány és Beniczky Tamás felügyelő vezetésével disztinguált rendőrök ügyeltek a rendre. A Szentháromság-téren a Mária Terézia-ezred diszszázada állott és a körmenet utvonálán katonaság alkotott sorfalat. Feltűnést keltett a térranconoknál az az intézkedés, hogy a templomba, valamint az oltárokhöz az idén fezes, bosnyák bakákat rendelt ki.

Az ünnepi díszben pompázó templom, melyet a várbeli iskolás lányok egészen elárasztottak virággal, reggel hétkor megtelt ünnepelő közönséggel. A szentély padjainak illekt fényszugárban: *Wlassics Gyula* és *Pócs Sándor* miniszterek, *Gromon Dezső* államtitkár, *Ferczel Dezső*, a képviselőház elnöke, gróf *Szapáry István*, a főrendiház háznagya, *Szalay Imre* miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Márkus József* főpolgármester, *Halmos János* polgármester, *Rudnay Béla* főkapitány, *Berczik Árpád* miniszteri tanácsos, *Szöher Antal*, *Gerenday György Tichl* miniszteri osztálytanácsosok, *Fazekas Ázost*, Pestmegegye helyettes alispánja, *Ponori Theodor* Emil egyetemi rektor, dr. *Demechky Mihály*, a Ferenc József-intézet kormányzója, *Timon Akos*, *Berger Ev. János* és *Fröhlich Izor* tudományegyetemi dékánok, számos fővárosi bizottsági tag. A helyőrség táboronkai és főtisztjei teljes számban voltak jelen, ellükön *Rohonyai György* altábornagy, térranconokkal.

Az ünnepi misén *Vasary* Kolos bíboros hercegprímás pontifikált nagy segédlettel. A templomi ének és zenekar *Vavrinec Mór* főegyházi karnagy vezetésével régi magyar egyházi dalokat adott elő. Míse után megindult az ünnepi körmenet, melyet *Vasary* Kolos hercegprímás helyezett, aki a váci új püspök felszentelésére való előkészületek miatt visszavonult, dr. *Kohl* Medárd pápai prelátus vezetett. A baldakin körül alabdórs koronázók, a Ferenc József-intézet növendékei díszruhában, kivont karddal, továbbá katonák és rendőrök alkottak díszőrséget. Ott lépkedtek az egyetem díszruhás pedellusai is. A menetet különben a régi hajós céh nyitotta meg zászlóval és ezután következtek a várbeli összes iskolák növendékei, majd a papság és a notabilitások. A körmenet főkeze a Szentháromság-téren, Uri-utcában és Városház-utcában felállított oltárokat, miközben a 6. számú Károly román kir. ezred zenekara egyházi darabokat játszott. A körmenet után az egész gyülekezet visszatért a templomba, ahol „Te Deum” fejezte be az ünnepet.

A pesti oldalán a *bélvárosi főplébánia* templomban ünnepelték meg Urnapját óriási közönség részvételével. Az istentiszteleten *Kirner Károly* apátplébános celebrált nagy segédlettel. Majd megindult a körmenet a Szervita-téren, a ferenciek és az egyetemi templomnál felállított oltárokhöz. Az egyes plébánia-templomokban vasárnap lesznek az urnapi körmenetek és istentiszteletek.

Urnapiját nagy fényvel ünnepelte Fiume város közönsége is, mely tulnyomóan katolikus vallású. A körmenetben több ezer ember vett részt. *Szapáry László* kormányzó és a hivatalok főnökei díszmargyában jelentek meg a templomban. A város lobogódiást öltött. Jó benyomást tett, táviratozva levelezőknek, hogy soha annyi magyar zászló a magánházakra ki-lüve nem volt, mint most.

Bécsből telegrafálják: Az urnapi körmenet a szokott pompával ment végbe ő felsége, az összes főhercegek, a legfőbb udvari méltóságok, a közös és az osztrák miniszterek, a titkos tanácsosok, a rendlovagok, a főbb állami tisztviselők, a tábornoki kar és a polgármester jelenlétében. Ő felsége disztinguáltan állt, jobbja *Ferenc Ferdinánd* főherceggel. A közönség az uralkodót és az uralkodóház tagjait lelkes ovációkban részesítette. A Szent-István-templomban tartott mise alatt *Adamek* községtanácsos elajult, de mindjárt orvosi segítségben részesült. A főhercegnők, *Abbasz* egyiptomi khedive, *Mihajlovics György orosz nagyherceg* és felesége a Burg ablakából nézték a körmenetet.

— **Abonyiné halálához.** Dr. *Abonyi Józsefné*, született *Zaitsek* Celestin asszony holttestét a törvényszéki orvosok nem boncolták fel. Még tegnap elvitték a halottat a Kerepesi-út 20. szám alatt levő házba, ahonnan ma délután 3 órakor kísérték örök nyugalma helyére, a kerepesi-uti temetőbe.

— **A magyarországi tornatanítók egyesülete** ma délelőtt tartotta *Bernáth Béla* orsz. képviselő elnöklete mellett ez évi rendes közgyűlését. Az ülés megnyitása után *Szaffka Manó* terjesztette elő titkári jelentését, melyben előadja, hogy az egyesület az utóbbi években a szakirodalomra nagy gondot fordított, továbbá hogy felterjesztésekkel élt a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy a minisztériumban tornatanítókra létesítsen és az országot különféle tornakerületekre ossza fel. Ugyancsak felterjesztéssel élt a középiskolákban önállóan működő tornatanárok nyugdíjnyélnek rendezése ügyében, amely a felség kegyelmétől van függővé téve. A játéktan-folyamok ügyében is a minisztériummal karöltve tartottak szaküléseket. Az egyesület tagjainak száma a mai napon 123. A pénztárunk jelentése szerint az egyesület vagyona 5372 K. 41 fillér. Végül a választásokra került a sor. Megválasztottak elnökké *Bernáth Béla*, alelnökké *Maurer János*, titkárrá *Szaffka Manó*, pénztáróssá *Kampis Lajos*, könyvtáróssá *Béty Mihály*, a *Tornaiügy* szerkesztőjévé *Kovács Rezső*. Ezenkívül a választmányba beválasztották 8 fővárosi, és 6 vidéki tagot.

— **Jótekönyvecélú nyári mulatság.** A *Hirlapirók Nyuodijintézete* javára szombaton a zugléri *Fácán-* vendéglőben fénys nyári mulatságot rendeznek. A hangversenyen közreműködnek *Koralek Paula*, az Operaház ösztöndíjas tagja, *Batizfalvy* (Sztibó) *Gizella*, a szini akadémia kitüntetéssel végzett növendéke, *Károlyi Ersei* zongoraművész, *Déri Vilmos* operaférfi. *Frenyész Pál* gondnokaművész, *Kedves József* hegedűművész és *Cseselits Benő*, aki a zongorakíséretől gondoskodik. A hangverseny után tánc lesz. A mulatság íránt különösen a zugléri nyaralók között nagy az érdeklődés, de a fővárosból is sokan fognak kirándulni. *Jegyek* *Quantzer István* rendező bizottsági tagnál válthatók (Váci-utca 7. sz.) családjegyek 10 koronájával, személyjegyek pedig 3 koronájával.

— **Postai főtisztek.** A király a kereskedelem-ügyi miniszter előterjesztésére, a posta- és távirat-szolgalatban szerzett érdemeik elismeréséül, *Blassejovszky Károly* posta- és táviratfelügyelőnek a posta- és távirat-felügyelői címet és jelleget, *Kajaba Győző* és *Védy Győző* posta- és távirat-főtiszteknek pedig a posta- és távirat-felügyelői címet és jelleget adományozta.

— **Koch Robert Uj-Guineában.** Megírtuk, hogy Koch Róbert, a híres tudós, jelenleg Stephansortban (Uj Guinea) időzik, hol a maláriát tanulmányozza. Most a tudós kutatásairól újabb részleteket tudunk meg, még pedig *Biró* Lajos házfánkja egyik leveléből, melyet egyik budapesti barátjához intézett. *Biró* ezeket írja levelében:

Kedves Barátom! Legelőször is egy jó hírrel kezdem. Ura egészségem vagyok, mint a makk! Mikor legelőször idejöttem, nem éreztem magamat frissebbnek és egészségesebbnek, mint most. Nines már szó Uj-Zelandról, Tasmaniáról; maradok tovább is az én kedves Uj-Guineában! Olyan csodálatos gyorsasággal gyógyultam meg, hogy magam bámulok rajta legjobban. Karácsony táján a multikori hajóval érkezett ide a híres dr. Koch, a bacillusok nagymestere, a maláriát tanulmányozni s azonnal ő vett kezelést alá, meg egy kísérletben érkezett törzsorvos. Nem emlékszem, hogy valaha életemben lettem volna rosszabbul, mint a mult század két utolsó hónapjában. Lábaim tele voltak sebekkel, kivált a térdeim és lábamefeje, hogy mozogni alig bírtam; álmatlanság és sebláz gyötört, étvágyam semmi, fél tányér leves már betegebbé tett. Dr. Koch nem csinált semmi csodákat; ugyanakkor a szerekkel gyógyított meg, amelyekkel én majdnem két év óta semmire se mentem: szublimátos vízzel és bórkenőccsel. Csak hogy ő egészen megfordítva alkalmazta ezeket, mint ahogy mi a böles doktorinktól tanultuk. Addig az volt a fajszo, hogy elég minden 10—14 napban egyszer szublimátos vagy karbolos vízzel mosni, mert a nedvesség árít neki s akkor bórkenőccsel bekenni s a kötet lehetőleg ritkán bolgatni. Be is gyógyult így is, de helyette mindig mások keletkeztek, néha csoportosan. Koch éppen megfordítva, napokint többször langyos vízzel és szappannal jól megmosatta, szublimátos borogatás után bórkenőccsel többször napokint ura kötötte. Gyorsan, csodálatos gyorsan haladt a gyógyulás; a legmakacsabbtól a bokámon, melylyel jó tíz hónap óta küzdöttem (a fiatal együtt majdnem tenyérvyre nőtt), a mult héten bucsuztam el, a soha viszont nem látásra. Ez volt az utolsó. Nem is felejt ezután tölük; most már tudom, hogy kell elűzni. Különbön dr. Koch szerint ez a trópusi vidékeken mindenütt gyakori; itt Uj-Guineában különösen sokat szenvednek tőle a benszüitöttek, meg a jávai maláj munkások; a kínaiak és európaiak kevésbé.

Dr. Koch különösen érdekelné fog téged diptero-logiát tekintetből. Azt állítja, hogy a maláriát leg-többnyire a szunyogok oltják az emberbe és ezt be is tudja bizonyítani azzal, hogy kimutatja a szunyogban a malaria bacillusait. Különbön érti most nem tudok többet, ennyit is csak másoktól. Alkalmas időben szenvedekom őt magát megintertárvolni. Ker-esni kell erre az alkalmat, mert rettenetesen el van foglaltva; azt a rövid órásokaját, mit alkonyat táján a klubban szórakozásra fordít, nem akarom komoly kérdésekkel zavarni. Ugy dolgozni, mint dr. Koch, még csak dr. Chyzer miniszteri tanácsos tud!

— **Rettenetes oklon.** Végítélethez hasonló pusztítást vitt véghez Thiers franciaországi városban egy borzalmas erejű ciklon. A pusztulás képének mértékét eléggé mutatja, hogy a *kár két millió frank és sok ember is odavesztett.* A városra rá nem lehet ismerni, az utcákat romba dült házak törmelékei borítják, a köveket a legtöbb helyen fel van szaggatva. A rue de Lyonban a vízár másfél méteres homokrétéget hordott össze. A melyekben fekvő utcák a szörnyű vihar alatt megvadult patakokhoz hasonlítottak, s a víz házmagasságot ért el. Egy földalati vízmedence megnyílt, s a helyén szédítően mély szakadék támadt. Egy fiatal asszony, aki kiszaladt a házból, hogy a szomszédos koromból haza hívja az urát, maga elé tartva az esernyőjét nem vette észre a szakadékok és bele zuhant. Az ura épp akkor lépett ki a koromból s a katasztrófa a szemé láttára történt meg. A szerencsétlen ember felőrülten ordított segítségért, de a vihar tulharsogta a hangját. Az emberek halálos rettegésben töltötték az éjszakát. Másnap tárukt fel csak a pusztulás képe a maga ijesztő valóságában. Csupa rom mindenfelé, s itt-ott, megakadva gerondában, kőben, emberhöltestek is hevertek az utakon összeroncsolt vérző tagokkal.

— **Halálósz. Özv. Hirsch Jakabné** szül. Pollák Borbála, e hó 14-ikén virradóra hosszabb betegség után 70 éves korában a Svábhegyen meghalt. Az elhunyt matrónában, ki előkelő budapesti kereskedő-családból való és széles körökben részesült nagy tisztelben, *Szatmári Mór* hírlapirótársunk az *Egyet-értés* főmunkatára és dr. *Erős Zsigmond* fővárosi ügyvéd, anyósát gyászolja. A holttestet ma délután szállították a Svábhegyről a gyászoló család és nagy-számu résztvevő közönség kísérete mellett a kerepesi-uti izraelita temető halottas házába, honnét a temetés holnap, e hó 15-ikén délután 5 órakor megy végbe.

Kézdivásárhelyt elhunyt dr. *Sinkovics István* városi főorvos 79 éves korában. A boldogult tiszta, fedhetetlen jellemével, hivatásának buzgó teljesítésével kivívta széles körök tisztelét. A király a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki a derék férfit, aki a szabadságharcban mint honvédfőorvos működött.

Nagykörösön e hó 12-ikén halt meg 59 éves korában dada *Oláh* Károly tanítóképződei ének-és zenetanár. A boldogult mint zenéirő is elismert munkásságot fejtett ki.

— **Egy dán expedíció.** *Kopenhágából* táviratoz-zák: Az *Antartic* sarkutazó-hajó ma délelőtt az *Amdruss* tengerészhadnagy vezetés alatt álló tíz tagu dán kelet-gröndáni expedícióval nagy néptömeg lelkes hurrázása mellett elindult. Az expedíció *Reversterbe* megy, hogy a *Scoreby-Sund* vidékét kikutassa.

— **Zendülő munkások.** A szombathelyi *Doctor S. Hermann-féle* szövetségben tegnapelőtt zendülés tört ki a munkások között. A gyár vezetősége ellen törtek ki, amiért leszállította a munkabékeket. Tizen-kettedikén reggel nagy kavicsokkal a kőtenyűkben a munkások megjelentek a gyárban, s bevonulva a munkaterembe agyonkövezéssel fenyegették azokat, akik dolgozni merészelnék. *Popper* Lajos gyárigaz-gató, aki ellen zudult fel leginkább az elkeseredés, szorult helyzetbe jutott. Heves hangon, zajongva kö-veteltek tőle a munkások nyolcvan krajcár napi-bért. Az igazgató férfimunkásokkal elzáratta a gyár kijáratait, s Szombathelyre hajtaltot segítségért. *Ehen* Gyula polgármester *Sartory* Agost rendőrfelügyelővel és egy csapat rendőrrel megjelent a gyáron, s hosszas alkudozás után sikerült lecsillapítani a munkásokot, akik időközben felholtra vertek egy gyári kömivest. A szombathelyi városi tanács, mint ipar-hatóság megvizsgálta az ügyet, s a gyár vezetőségét felszólította, hogy orvosolja a munkások panaszait. Az igazgatósság több munkásnót elbocsátott.

— **Házasság.** *Órgató Csáky-Pallavicini* Roger es. és kir. huszárhadnagy eljegyezte baji *Patay* Mártát, néhai baji *Patay* Sámuel leányát Csekéházán.

Bredicska Zseni kisasszonyt *O. Becséről* el-jegyezte *Gusz* Mór B.-Topolyáról.

— **Vasuti szerencsétlenség.** *Odessából* távirato-zták, hogy *Wladikaszer* közelében két tehervonat ma összeütközött. A kísérő személyzet közül *nyolcan meghaltak*. Huszonegy kocsi szétrombolódott és temér-dok szállítmány elpusztult.

— **Halál a Dunaparton.** A Pálffy-téren, közvet-lenül a Duna partján tegnap egy ismeretlen, körülbelül 50—55 évesnek látszó munkásember összeesett és meghalt. A szerencsétlen ember holttestét bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe, ahol ma délelőtt boncolták föl. A boncolás megállapította, hogy halálát szívizületlenség okozta. A halott személyazonosságát még nem tudták megállapítani. A holttestet a rendő-rség letényképezte és mint ismeretlen holtat temet-teti el.

— **Életunt katoná.** A svábhegyi Templom-téren ma délelőtt *Rozovics* János 32. gyalogezredbeli köz-legény szerelmi bánatában öngyilkossági kísérletet követelt el. Rozsdás, régi pisztolyal magára lőtt, azonban annyira igazgatott volt, hogy a fegyvert az utolsó pillanatban leejtette és a golyó balcsontjába iuródott. A segítségül hívott mentők súlyos sebével a helyőrségi kórházba szállították.

— Szerencsétlenül járt turisták. Zürichből táviratozták, hogy a Pütschenstock szakadéka között két turista lezuhant a mélységbe; egyikük bécsi, a másik zürichi műegyetemi hallgató. A turisták holttestét 700 méter mély szakadékokban megtalálták. A bécsi teknikust Koppelhubernek hívták.

— Nyári mulatság. A Klemens-vendéglőben ma este sikerült mulatságot rendezett a Fröhlich és Tsuk nagykereskedő cég személyzete. A táncot hangverseny előzte meg, amelyben közreműködtek: Márkus Aranka, aki szép, csengő hangjával adott elő néhány opera részletet: Szaravszky Ilona Sváb Tivadar monológját adta elő kedvesen, Kenedik Kálmán, a Népszínház jeles tenoristája régi magyar dalaival és Márkus Arankával előadott duettjével ért el nagy hatást. Hermann Izsa, az Opera ösztöndíjas tagja, szép baritonjával tűnt ki, Hajós Elza operettekkel énekelt tetszés mellett. Majd Kovács Mihály, a Népszínház kitűnő komikus kacagattatta meg a közönséget, végül Schatz Aladár, Gyárfás Dezso és Reuner Árpád hegedűszámkokkal és monológokkal szórakoztattak. A zongorakíséretet Fodor Ernő adta. A táncban kétszáz pár vett részt.

— Végtelen kocsikázás. Badenben, Bécs mellett, ma összeütközött egy vágató automobil egy kocsival és egy emberélet esett áldozatul az összeütközésnek. A kocsiban Dantani Mihály bécsi pékmester ült. A katasztrófa pillanatában a pékmester ki akart ugrani, de már késő volt. Halálosan megsebesülve vitték a kórházba s aligha éri meg a reggelt. Szemtanuk beszélik, hogy a szerencsétlenségnek az automobil volt az oka, amely olyan szédítő gyorsan ment, hogy nem lehetett fékezni. Az automobil tulajdonosa elmenekült. A csendőrség megindította a nyomozást.

— Betörés. Az éjjel betörők jártak a Mária-Valéria-utca 12. szám alatt levő kávéház zárt helyiségében. A tolvajok felfeszítették a szekrénylőkeket, s onnan nagyobb mennyiségű szivart, pár forintnyi készpénzt s apróbb holmit elloptak. A rendőrség keresi őket.

(x) Línhart Vilmos festő műtermében készülnek: Arcképek, szentképek, gobelin-dekorációk, aquareli stb. festmények művészi kivitelben. Festett fényképzési hátterek és színpadok kölcsönbe kaphatók.

Öt halott és három sebesült.

(Robbanás az erzsébetfalvi rakétagyárban.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, június 14.

A főváros szomszédságában lévő Erzsébetfalva községben ma délután megrendítő szerencsétlenség történt. Az Emmerling-féle rakétagyárban ma délután két órakor felrobbantak a rakétáron levő viharágyu-bombák és a robbanás következtében öt ember a felsmerhetetlenségig összeégett, három pedig súlyos sérüléseket szenvedett. Csodálatramélto a hatóságoknak könnyelműsége, amely lehetővé tette ezt a borzalmas szerencsétlenséget. A gyárban ugyanis, ahol a veszedelmes robbanószereket készítették, egy kis szobácskában, szinte összeszűfolva dolgoztak az emberek. Olyan kicsi ez a helyiség, hogy — mint a mai szomorú példa is bizonyítja — a legkisebb robbanás esetén menthetetlenül el kellett pusztulni a bent lévő embereknek.

Erzsébetfalva határában, a vágóhid-utcában van az Emmerling Adolf-féle rakétagyár. Körülbelül fél holdnyi területen áll egy pár kisebb épület, amelyekben egy csomó munkás állandóan gyártja a tüzijátékokat és újabbak a viharágyukhoz való bombákat. A teleknek körülbelül a közepén van egy alacsony, alig 8—10 méternyi hosszúságú kis épület, amelyben állandóan tíz-tizenkét ember foglalkozott. Többnyire erzsébetfalvi leányokat alkalmaztak a gyárban.

Ebben az említett kis épületben ma is kilenc ember dolgozott. A viharágyukhoz való bombákat töltötték ott meg. Kis, négyszögletes alakúak ezek a bombák és pyrolittal töltik meg, amelynek nagy a robbanó ereje. A munkásleányok egy munkafelügyelő vezetése mellett dolgoznak a kis épületben, amelynek közepén húzódik végig egy hosszú, bádorgal fedett asztal. Ezt állították körül a munkások s itt töltögtették a bombákat.

Ma délután háromnegyed két óra tájban egyszerre rémületes robbanás rázkódtatta meg a környéket. A robbanás oly erős volt, hogy a községbe behallották az ágyudörgéshez hasonló zajt. A következő pillanatban lángok oaptak ki a gyártelep közepén álló kis épületből. A túlzólagos hanyathomok siettek ki a gyárba. Sok dolgozó azonban nem akadt, mert az épületet nem gyújtotta meg a robbanás.

A felrobbant bombák azonban bent iszonyú pusztítást végeztek a munkásleányok között. Kilenven, hét leány, egy férfi és egy fiú dolgozott bent. Az egyik leány, Tóth Júlia közvetlenül a robbanás előtt kiment az épületből, hogy a házban lakó édes-

anyjától ebédet kéri. Ez az egy leány megmenekült, a többiek azon an mind szerencsétlenül jártak.

A robbanásra az egész környék összeszaladt s mikor az irtózatos füst kissé eloszolt, hozzáfogtak a mentéshez. Három embert, Berényi János munkavezetőt, Vreszszák Róza és Fíler Mária munkásleányokat még élve hozták ki; mindannyit súlyos égési sebekkel, négy munkásleányt és egy fiút azonban nem lehetett megmenteni: a felismerhetetlenségig összeégték. Ruházatuk egészen leégett róluk s a testők is alaktalan hústömeggé pörkölődött össze. Az öt halott a következő: Huszár Katalin 16 éves, Kálmán Róza 15 éves, Vágner Erzsébet 21 éves, Czímpp Berta 18 éves leányok és Kálmán Imre 13 éves fiú.

A holttesteket és a sebesülteket kihozták az épületből és az udvaron helyezték el őket, amíg orvosok érkeztek. Két orvost hoztak ki hirtelenében a községből, akik a szerencsétleneknek megadták az első segélyt s azután kocsikon a Szent-István-kórházba szállították őket. A sebesültek közül is Vreszszák Róza annyira összeégett, hogy aligha marad életben.

Kint a gyárépületben lakik maga Emmerling Adolf is, a tulajdonos. Rendesen utána sokott ő is nézni a munkásoknak, de van felügyelője is, Heykál Sándor, akinek az a kötelessége, hogy ellenőrizze a munkásokat, nehogy valami baj történjen. Emmerling ma nem volt otthon; Esztergomba utazott korán reggel, a felesége pedig a Zugligetbe rándult ki. Estefelől jött meg ugy Emmerling, mint a felesége s ekkor értesültek csak a borzalmas szerencsétlenségről, amely gyárunkban történt.

A szerencsétlenség színhelyére azonnal kiment Gombás István községi bíró és Gaál Lajos rendőrbiztossal megkezdte a vizsgálatot. Hogy mi volt az oka a szerencsétlenségnek, azt eddig még nem lehetett kideríteni.

Berényi János munkafelügyelő, aki maga is súlyosan megsebesült, úgy a'ja elő a dolgot, hogy munkáközben az ő kezében robbant föl egy rakéta s az így támadt tüztől történt a nagyobb szerencsétlenség. Először az asztalon levő viharágyu-bombák robbantak föl, majd tüzet fogtak a kisteremben levő összes robbanószerek. Mindez csak egy pár pillanat műve volt. Többre már ő sem emlékszik, mert a robbanás alatt elvesztette az eszméletét.

Maga a tulajdonos, Emmerling Adolf azt mondja, hogy Berényi előadása nem felelt meg a valóságnak, mert ki van zárva, hogy a rakéta a kezében felrobbanhatott volna. Ő azt tartja valószínűnek, hogy a pár héttel ezelőtt közvetlenül a telke végére épített margarin-gyár kéményéből szállott be egy szikra a nyitott ajtón át a terembe s ez gyújtotta volna föl a rakétákat. Ez sem valószínű azonban, mert szinte lehetetlen, hogy az alacsony, kis ajtón át szikra jusson be a magas kéményből a szobába.

A községben természetesen óriási ijedelmet keltett a robbanás. Akiknek hozzátartozói ott dolgoztak a gyárban, hanyathomok siettek ki a szerencsétlenség színhelyére, hogy övéik sorsáról tudomást nyerjenek. Az áldozatok szüleinek kétségbeesése megható volt. Az öreg Kálmán, egy erzsébetfalvi napszámos ember mindkét gyermekét elvesztette; fát és leányát megölte a robbanás. Ott zokogott a két összeégett holttest fölött.

Amikor a hatóság emberei az előzetes vizsgálaton túl voltak, azonnal táviratilag értesítették az esetről a ráckevei főtisztviselőt és a pestvidéki törvényszéket, amely reggel fogja megtartani a vizsgálatot a gyárban annak kiderítése végett, hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenségért, amelynek az óvintézkedések megtartása mellett nem lett volna szabad megtörténni.

Az áldozatok holttestét az erzsébetfalvi temető halottaskamrájába vitték s onnan fogják eltemetni holnap délután.

FŐVÁROS.

(*) Tanítók választása. A belügyminisztériumból ma megérkezett a polgári iskolai hat tanítói és egy tanítónői állás szervezésére vonatkozó jóváhagyás. Ennél fogva holnap, pénteken délelőtt megválaszthatja a tanács a felsőbb leányiskolái és polgári iskolai tanárokat, tanítókat és tanítónőket, délután pedig megtörténhetik a jelölés az elemi iskolai állásokra. Most már általában, hogy a belügyminisztériumból a jóváhagyás megérkezett, a jelölésekre és választásokra eleve kitűzött terminusokat meg lehet tartani s bennük változás nem áll be.

(*) A mentő-egyesület megőrzése. A székesfőváros közgyűlése 20.000 korona segélyt szavazott meg a budapesti önkéntes mentő-egyesületnek. Ezt a határozatot a belügyminiszter jóváhagyta.

(*) A főváros idegenforgalma. A főváros idegenforgalmának az emelése érdekében június 16-án délután ötötől órákor Halmos János polgármester előkötete alatt értekezlet ül össze. Ebből az alkalomból Almády Géza tanácsjegyző egy terjedelmes munkában beszámol arról, hogy az idegenforgalom emelése érdekében minő intézkedések megtételére volna szükség. Az okos ideákat a szerző külföldi tapasztalatokkal és statisztikai adatokkal támogatja. Az anketén egyenként megvitatásra fog kerülni a Budapesti Idegenforgalmi Egyesület alapszabálytervezete is, amely igen sok hasznos intézkedést tartalmaz az idegenforgalom emelése érdekében.

(*) Orvosi állások összefehérhetetlensége. A főváros közgyűlése kimondotta, hogy valamely fővárosi kórházban alkalmazva levő orvos nem folytathat működést más — magán, vagy intézeti kórházban. A belügyminiszter ezt a határozatot jóváhagyta azáltal, hogy Janny Gyulát, aki ez idő szerint a vörös kereszt-egyesületnek is kórházi igazgatója, a határozat hatálya alól kivészi. Kimondja ugyanis a miniszter, hogy Jannynak kórházi orvosi állása, a vörös kereszt-egyesületi állásával összeegyeztethető, mert itt nem orvosi működést folytat és nem rendel, hanem kizárólag közigazgatási teendőket végez. Mindaddig, amíg — mint vörös kereszt-egyesületi igazgatónak — teendőit közigazgatási teendők alkotják, ő a vonakozó fővárosi szabályrendelet intézkedés alá nem esik.

(*) Adókvívítés. Holnap, e hó 15-ikén a VI. kerületi a) bizottság a külön meghívottak III. osztályú keresetadó javaslatait fogja tárgyalni.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Az idegen nő. A Nemzeti Színház közvetlenül kapuzárás előtt érdekes kísérleteket tesz. Talán kettős cél vezet ebben. Az első az, hogy a kezdődő nyár forró estéin nagyobb közönséget vonzzon a nézőterre. A második cél annak a bebizonyítása, hogy senkiben pótolhatatlan. Az intendáns egyszerűen elrendeli, hogy a színháznak valamelyik tagja álljon annak a művésznőnek a helyére, akinek lehetetlené tette a színház kötelékében való megmaradást s akiről általában az a vélekedés, hogy a maga nagy szerepeiben nem multható fölül, legfőbbször meg sem közelíthető. A mi ezt az utóbbit illeti: valóban szép és kényelmes volna, ha intendánsi akaratral és rendelettel be lehetne tölteni minden szerepkört. De a hatalom nem ér semmit a művészetben. A kisebb tehetség nem pótolhatja, nem feleltetheti el a nagy kvalitású, lángeszű művész alkotásait, akárhogy pártolják is magasabb helyeken s akárhányszor állítják is a színpadra, hogy a nagy, rendkívüli tehetség működésével egyenértékűt nyújtson. Ilyenkor legfeljebb az bizonyosodik be, hogy még az is, aki gyönyörű dolgokat produkál a maga szerepkörében: mennyire veszít értékéből és hatásából! Nem az előnyök tűnnek ki, hanem a hátrányok. Amit máskor nem láttunk, most észre veszünk az illető művész hiányait és kétszeres nagyságban tűnik föl előttünk a másiknak a művészte, akit pótolni akarnak a színpadon. Az ilyen kísérlet rendesen azzal végződik, hogy a közönségen mélaság vesz erőt s még jobban érzi annak a hiányát, amiólt a hivatalos hatalom megfosztotta. S ha ezt a kísérletet egyhárszor ismétlik alólte, már érdekesnek sem fogja találni, (mert a kuriózumokkal hamar betelik az ember) és egyszerűen nem megy a színházba, ahol eltörpítve, fogyatékosan, formájából kifogtatva adják előbe azt, amit annak előtte teljes szépségében és nagyságában élvezett. És így a kettős cél utóljára is dugába dől: a nézőtér üresen marad, mert a közönség meggyőződik arról, hogy a szurrogátumok többnyire nem érdemlik meg az érdeklődést. — Ma este Dumas Sándor drámáját, az *Idegen nőt* adják elő és Clarksonné szerepében Hegyessy Mari lépett föl. Clarksonné, aki az egész férfi-nemre bizonyos megvetéssel néz alá és akit ez a megvetés valami csodálatosan hideg és imponáló szuverenitással ruház föl: rendkívüli aszszony a javából. Rendkívülsége egészen a bizarrságig megy, szinte kivételtelen az emberi természetből. Nem szeretem az ilyen asszonyokat, de kénytelen vagyok bevallani, hogy jelleme érdekes, büszkesége hatalmas, következetességében a lélek roppant ereje nyilvánul. Szerelmet — a maga módja szerint — csak egy férfiú iránt tudna érezni: Gerard iránt, akinek a komoly, nemes idealizmus meghódítja ezt a büszke, rajongó nőt. Küzd ezért a a férfinért, de mikor látja, hogy szerelmét nem nyerheti meg: büszke lemondással hagyja el Európát legitim üzlet-társra, Clarkson ur karjára, akit nem szeret, de akiben becsüli a nyugodt, hideg, bátor, érzélgést nem ismerő, mindennel szembeálló, őszinte, becsületes férfiu. Mielőtt elmenne, a legnagyobb hidegvérrel áldozza föl egyik udvarlóját, a léha Septimonts herceget, mintha egy vízbe dobott macskakölyvről volna szó. — Hegyessy Mari a sze-

rep egyik kellékének, a külső szépségnek emi-
nenter megfelelt, de az alak olyan halvány-
nyá, erőtlenné vált nála, hogy alig lehetett ráis-
merni. Ha ebben a szerepben a színésznő nem
szuverén, nem lép föl úgy, mint az energia és a
büzesség fejedelméje, nem mutat rendkívüli lel-
ket: olyan benyomást tesz ránk, mintha komédiás-
nék. Ha pedig Clarksonnénak nem hiszünk, akkor
ez az alak — aki ugysis az excentricitás szélső hatá-
rán áll — a hőbort és a valószínűtlenség keveréke.
Heggyessy Mari a lány, szentimentális, madonnaszerű
vonalakból állítja össze legelővezhetőbb alakításait.
Erő, koménység, energia, rendkívüli lélek kifejezésére
képtelen. Clarksonné a harmadik felvonásban mondja
el nagy monológját, ahol mindent kitar, ami benne
forrong. Ennek a monológnak ma csak a hosszúságát
érezük. Póz és hivalkodás volt benne, egy szép
asszony deklamációja, aki kacérkodik a világtájal-
ommal. — A Nemzeti Színház két modern drámát
elvénytett föl a szezon végén. Mind a kettőben ren-
dkívüli erőt és tragikai fenséget követelt a címszerep
ábrázolása. S mind a két reprise azt bizonyította be,
hogy rendkívüli erő és tragikai fenség jelenleg csak
annál a művésznőnél van meg, akit a Nemzeti Szin-
ház intendánsa ellődözött a színházról s akit most
pótoltni kíván, de siker nélkül, noha olyan művésznő-
ket szólít szerepbe (mint az *Othlon* reprise-én),
akik a saját szerepükben igazán kitűnők, nagyok,
fényesek. (A. E.)

Magyar Színház. A szerelmi öödadjá-ban,
Faragó Jenő és *Hevesi József* énekes életképben lé-
pett ma a nagy nyilvánosság elő *Báthory Gizella*, az
Országos Színművészeti Akadémia végzett növendéke.
Írnt adta, a boldogtalan primadonna, ártatlan,
kis rokonát, s már ebben a szerepben is rendkívüli
biztató, üde talentumnak mutatkozott. A színpadon
való járása-kelese teljesen biztos, könnyed, s nagy
értéket rejt magában friss és kifejező organuma,
amely ment minden affektációtól. Figyelmes vezetés
mellett szép sikereket érhet el a jó alakkal is megál-
dott fiatal színésznő. (H—ó.)

Színízüvendékek vizsgálja. *Rákosi Szidi*
színiiskolájának első éves növendékei ma délután vizs-
gátat az intézet dísztermében. Színrekerült *Csiky*
Nagymamája, amelyben Szerényi grófné szerepét *Raskó*
Emma játszotta a tehetség sok biztató jével. *Halmay*
Margit, *Végh Gizella*, *Kiss Mariska* és *Vass Ferenc*
arattak még tetszést játékkal. Az *Eljegyzés a lámpa-
fényél* című operettben *Brinenstein Stefania* tűrt ki.
A közönség a vizsgázókban kívül *Rákosi Szidi* asz-
szonyt is kitapsolta.

Bemutató a Vigzsinházban. A *Vigzsinházban*
holnap, pénteken, június 15-én a *Három pár cipő* című
énekes bohózat előkészületei miatt nem lesz előadás.
Előadás helyett a *Három pár cipő* házi próbáját
tartják meg, még pedig a nyilvánosság teljes kizárá-
sával, mivel az új jelmezek egy része még nem kész.
Az előjegyzésekből és az előre váltott jegyekből
ítélve, a közönség nagy érdeklődést tanúsít a *Vig-
zsinházba* bevonuló új műfaj bemutatója iránt, melynek
érdekességét még fokozza az, hogy *Gallmayer* és
Geistinger híres szerepét, *Léni* cipésznét *Fedák Sári*,
a Népszínház tagja játssza, kinek a kedélyes cipésznő
alakításában bő alkalma nyílik egész színész-tempe-
ramentumának és virtuóz táncának bemutatására.

Novelli új szerepe. Ermete *Novelli* a napok-
ban egy német darabot sorozott be műsorába. Ez a
darab *Dreyer* Miksaán *Der Probekandidat* című darab-
ja, amelynek címszerepében *Novelli* nagy sikert
aratót a napokban a *bolognai Duse-színházban*.

A Nemzeti Színház új tagjai. A Nemzeti
Színház igazgatósága a színház tagjait szerződtette
Lánczy Ilka asszonyt, a Vigzsinház művésznőjét, aki
tegnap írta alá szerződését, mely őt régi otthonához
a Nemzeti Színházhoz köti, továbbá *T. Halmi Margit*-
ot, a debreceni színtársulat tagját, *Halmi Ferenc* leány-
ját, *Mészáros Gizellát*, a kassai Nemzeti Színház
naivját és *Boros Ferikét*, a Vigzsinház tagját.

Guerrera Mária Párisban. A „spanyol Duse”,
Guerrera Mária, akiről megírtuk, hogy június folya-
mán bemutatja művészetét a francia közönség előtt,
a napokban megkezdte vendégjátékát az *Athéné-*
színházban. A művésznő a *Szerelmi örület* című spanyol
drámában lépett fel először, amelynek *Juana*
királynőnek Szép Fülöp iránt érzett szenvedélyes sze-
relme a tárgya. A művésznő fellépése a legnagyobb
érdeklődést keltette és minden zugában télt ház előtt
folyt le. A párisi kritika egyhangúlag elismeri *Guerrera*
Máriáról, hogy a jelenkor legkiválóbb drámai mű-
vésznői közé tartozik.

A bécsi harmonikusok Párisban. Ma dél-
után indultak el a bécsi filharmonikusok külön vona-
tonon Párisba. A társaság 133 tagból áll. *Mahler*
Gusztáv igazgató már reggel utazott el.

Budai gyermekek javára. A krisztina-
városi szegény gyermekeket felruházó egyesület
alapja június 20-ikán jótékony előadás lesz a
budai színházban. E alkalommal az *Aranylakodalom*
kerül színre. A jótékony előadás jegyek előre váltá-
hatók *Radanovits* (Krisztinátér) és *Szóllósy* (Krisztina-
kört) gyógyszerészeknél, valamint az *Attila-kör* uti
és *Krisztina-téri* elemi iskolák igazgatóinál.

Ankét a tomesvári színészet ügyében.
A tomesvári színészet ügyében holnapra ankétot hívott
össze a belügyminiszter. Az ankétre, amelyen dr. *Be-
zerédy* Viktor miniszteri tanácsos fog elnökölni, a
tomesvári színpártoló egyesület egyes tagjain kívül
néhány nevesebb színházi szakembert hívott meg a
miniszter.

Stuart Mária jubileuma. Kerek száz esz-
tendeje volt tegnap, hogy *Schiller* német költőnek
Stuart Mária című tragédiáját először adták. A darab
a weimari udvari színházban került bemutatásra óriási
hatással.

Műsorváltozás a Népszínházban. Pénteken
a Kadétkisasszony helyett Szép Heléna kerül színre,
Küry Klára, *Gábor* és *Kápolnai*val a főbb szerepekben.

A Városligeti Színkörben holnap, pénteken
Feld Irén felléptével *Eckeharav* drámája, a *Folt*, amely
tisztult kerül színre. A többi főszerepeket *J. Csáder*
Irén, *Földmúszni*, *Könyves Jenő*, *Bihary Béla*, *Somlák*
Zsigmond és *Deesy Alfréd* játsszák. Szombaton tizen-
kilencedszer az *Uj Szulmit* kerül színre.

A bécsi opera tenoristája. A bécsi udvari
opera újabb tíz esztendőre szerződtette *Schrodter*
Frigyest, az intézet tenoristáját, aki egyik erős
támasza a bécsi operának.

Eés és Berlini. Megemlékeztünk róla, hogy
a bécsi és berlini *Deutsches Volkstheater* társulatai az
egymás színházban vendégszerepeltek. A vendég-
szereplés pénzügyi eredményére nézve érdekes adatot
közöl a berlini *Börssen-Courir*. E lap szerint a bécsi
társulat *Berlinben* 44.000 márka, a berlini társulat
pedig *Bécsben* 104.000 márka bevételt ért el.

Wagner-ciklus Amerikában. A *san-franciskói*
színház a jövő évadban *Wagner*-ciklust rendez. A
német mester hat operája fog előadásra kerülni első-
rangú művészi erőkkel.

Cigányzene a Telefon Hírmondóban. Este,
ha delgaink elvégzése után szórakozni vágyunk, s a kelles-
mely ottunk nem akarjuk elhagyni a zene kedvéért, hogy
azt füsttel teli kávéházban hallhassuk, csak fülünkhez kell
tartani a *Telefon Hírmondót* s halljuk a zenét, mely 8 órá-
tól 11 óráig hivata van a Hírmondó előzetőit szórakoz-
tatni. Közben 1/10—10 óráig még érdekes ujdonságokat ol-
vasat fel a beszélő újság szerkesztősége.

SPORT.

A Vándorkövér kerékpár-kör e hó 17-én a
Budapesti Torna- és Sportegyletek versenypályá-
színterében csömű-úti versenypályán országos
nyílt kerékpár-versenyt rendez, melynek programja
a következő: 1. Megnyitó-verseny. 2. Nyeretlen
verseny. 3. Műkerékpáros bajnokság, mely Magyar-
országon először rendezték. 4. Tereplőverseny, és
5. 50 km. verseny. Nevezések oly nagy számban
(63 nevező) érkeztek be, hogy a verseny sikere már
előre is biztosítottak tekinthető.

Alagi lövésnyek. Urnappa szépen köszön-
tött Alagra; a verőfényes nyári időben végtelen
hosszu különvonatokon rándult ki a közönség, sőt
hála a Derby-meeting végének, Bécsből is hazajöttek
a sportsmanek, hogy a Freudenau viziontagóságai
után küssé Alagon üdüljenek. Nemesak a közönség,
hanem a sport is szép volt ma; sok és jó lö indult a
versenyekért, melyek ezuttal érdekes finishekkel és
meglepetésekkel végződtek. A legnagyobb meglepetés
Arkádia győzelme volt a gátversenyben, közel száz
koronát fizetett rá tiszert a totalizátor. Érdekes volt
még, hogy a „nagy” Isalcot ma is ceuffá tették és
pedig *Györgytallér* volt a leverője, melylyel jobb nap-
jaiban még Nemzeti Hazafi-díjat akartak nyerni. A
hangulat, dacára annak, hogy a közönség színe-java
letört, élénk, hangulatos volt s a különvonatok a
körülményekhez képest elég jökedvű közönséget
hoztak be Budapestre.

A mai eredmények a következők:

I. **Eladók versenye.** Díj 1000 korona. Távolság
2000 méter. *Geist Gáspár Jaitas* (Báró Eltz) első,
Mr. Lincoln Banditája (Brooke) második, gróf *Telesi*
István *Próbája* (Gömör) harmadik. Azután *Dirtheap*,
D. B. — Itélet: 2 hoszzal könnyen nyerve, 4 hosz-
szal harmadik. Totalizátor: 10 : 35. Helyrefogadások :
I. 50 : 68. II. 50 : 62.

II. **Gyömrői akadályverseny.** Díj 1800 korona.
Távolság 4800 méter. Szemere *Kálmán Diákja* (Rosack)
első, idős gróf *Orsich Pal* *Thelá* (Magyar) másod-
dik, *Geist Gáspár Rézese* (Csompora) harmadik.
— Itélet: 5 hoszzal könnyen nyerve, 3 hoszzal har-
madik. Totalizátor: 10 : 20.

III. **Svábhegyi gátverseny.** Díj 1500 korona.
Távolság 3200 méter. Gr. Th. *Valassina A la*
grequeje (Br. Eltz) első, Gr. *Ossich Renateja* (Tulajdo-
nos) második, *Jankovich B. Gy.* *Mary Agnese* (Horthy)
harmadik. Azután: *Rézes*. Totalizátor: 10 : 32.
Helyrefogadások : I. 50 : 80, II. 50 : 96. Itélet: Két
hoszzal könnyen nyerve, 3 hoszzal harmadik.

IV. **Eladók gátversenye.** Handikap. Díj 1500
korona. Távolság 2400 méter. *Rohonczy G. Arkadája*
(Borbély) első, br. *Morgurgo Jour fixe* (Rosack) másod-
dik, *Geist G. Ravasz II.-je* (Csompora) harmadik.
Azután: *Corvinus*, *Pacirita*. Totalizátor: 10 : 97.
Helyrefogadások : I. 50 : 204, II. 50 : 178. Itélet:
Három hoszzal könnyen nyerve, jó harmadik.

V. **Nyeretlen kétévesek eladó versenye.** Díj
1200 korona. Távolság 1200 méter. *Geist Rosma-
ringja* (Csuvár) első, *Szászbereki ménes* *Leánykája*
(Opátovsty) második, *Mr. Brooke Jokeja* (Fürst)
harmadik. Azután *Asphodel*. Itélet: Küzdelem után
1 1/2 hoszzal 1-ső, 3 hoszzal 3-dik. Totalizátor:
10 : 63. Helyrefogadások : I. 50 : 85, II. 50 : 65.

VI. **Júniusi díj.** Díj 1500 korona. Távolság
1600 méter. Gr. *Wenckheim D. Gyöngytallérja*
(Horthy) első, *Guttman M. Isalcoja* (Brooke) második,
Jankovits-Bésán Gy. *Gyöngyvére* (Szemere) harma-
dik. Azután *Faust*, *Redactor*. Itélet: 2 hoszzal köny-
nyen 1-ső, 1 hoszzal 3-ik. Totalizátor: 10 : 34.
Helyrefogadások : I. 50 : 75, II. 50 : 64.

Asot Gold Cup. Anglia leghíresebb ven-
senyterének az asot „royal” meetingnek ma délt el
legszenzációsabb versenye, az Asot Gold Cup. Fo-
kozta a verseny érdeklőségét, hogy francia 16 is
futott érte, a tavalyi Derby és Grand Prix győztese
Perih, de helyezetlenül futott. A versenyt ausztráliai
16 nyerte meg; *Merman*, 2-ik *Scintillant*, 3-ik *The*
Grafter lett; *Perih*, *Nervis* és *Flambard* előtt. A győz-
tes oddsja a startnál 100 : 7 volt.

EGYESÜLETEK.

(A budapesti poliklinikai egyesület) igazgató-
tanácsa tegnap tartotta alakuló ülését, amelyen öröm-
mel vették tudomásul, hogy ifj. *Szab Sándorné* meg-
dögült anyjának, cselei *Herzog Péterné*nek emlékére,
lovag *Lederer Sándor* pedig a maga és neje *Bródi*
Mária nevében egyenkint 4000 koronás ágyalapti-
ványt adtak a poliklinika kórházának. Bejelentették
továbbá *Sterk Oszkár* 1000 koronás és *Mészáros Fe-
renc* 4000 koronás egyesületi alapítványát. Dr. *Sámuel*
Lázár országgyűlési képviselő jelentése alapján hozzá-
járult az igazgatóság ahhoz, hogy az egyesület cél-
jaire rendezett sorsjáték részesedése feleiben jennálló
követelést egészség alapján 40.000 koronával egyen-
lítesse ki a vállalkozó. Ezzel a sorsjáték 140.000 koronát
hozott az egyesületnek, mely összeget a kórház
kibővítése céljából vasárolt telek árának törleszté-
sére fordítják. *Hieronymi* *Károly* indítványára elhatá-
rozták, hogy az egyesület tagjaiból kérest intéznek,
hogy minden tag szerezen két új tagot s így a ren-
des jövedelem fedezze a kórház fenntartási költsé-
geit. Végül igazgatónak újból megválasztották dr.
Eröss Gyulát, titkárnak dr. *Vas Bernátot*, pénztáros-
nak dr. *Stern Sámuel*et, gazdának dr. *Hirschler* *Agostont*.

(Az Országos Közegészségügyi Egyesület)
választmánya holnap, pénteken este hat órakor az
egyetem ételtani intézetének tantermében (Eszterházy-
utca 5.) ülést tart, melynek tárgyai: 1. Folyó-ügyek.
2. Dr. *Sümegi* javaslatai a gerincgörcsület keletkeze-
sének profilaxisára. 3. A főtűkar javaslata az
Egészségnek havi folyóiratá tétele dolgában. 4. Eset-
leges indítványok.

(A Magyar Állami Tisztviselők Országos Szö-
vetsége e hó 17-én, vasárnap délután 4 órakor tartja
közgyűlést a Vármegyeház nagyertermében. Targyak:
1. Az énkőség évi jelentése. 2. A szamvizsgálok je-
lentése. 3. A jövő évi költészetes megállapítása. 4.
Az alapszabályok módosítása. 5. Egy alelnök és há-
rom választmányi tag megválasztása. A szövetségi
tagok ez uton is felkértek, hogy a közgyűlésen
minél nagyobb számban jelenjenek meg.

VIDEK.

— (Békésvármegye a Diák-Oththonok.) *Békés*
vármegye, követve az ország többi vármegyéinek
példáját, 100 koronával belépett a Diák-Othton tag-
jai közé.

— (Somogyvármegye) közigazgatási bizottsá-
gának tegnapi ülésén tudomásul vették a pénzügy-
igazgató jelentését, mely szerint 549.242 korona adó
fizetett be s így 11.774 koronával több mint múlt
évi május hóban. A kaposvári kir. törvényszéki fog-
házak vizsgálataira kiküldött bizottság előterjesztette
jelentését, mely szerint az ottani fogház állapotán
egészsegi szempontból segíteni kell. A közegészségi
bizottság a főispán elnöklete alatt több tagból álló
bizottságot küldött ki, mely a jövő ülése véleményét
fog előterjeszteni.

TÁVIRATOK.

A háború.

London, június 14.

Lord Roberts táviratozza Pretóriából tegnap
délután 10 órai kelettel: *Methuen* tegnap Henning-
spruitba vonult, ahol teljes nyugalom van. Kroon-
stadot nagy haderővel tartjuk. *Methuen* ma
visszatért a Rhenoster folyóhoz, ahol a vasutat
javítják. Tegnap egész nap harcban állottunk
Botha seregével. Az ellenség keményen harcolt
és mind a két szárnyon föltartoztatta lovassá-
gunkat. *Hamilton* és *Polecarew* azonban előretörték
és elfoglalták az ellenség arcvonalában lévő
dombokat. Az ellenség kelet felé másik pozícióba
vonult vissza és még most is tartja magát benne.
A harc roppant nagy területre terjedt ki, aminek
az a következménye, hogy csak nagyon lassan
nyomulhattunk előre.

Három órával később azt jelentette Lord
Roberts, hogy az ellenség az éj folyamán elhagyta
erős hadállását és visszavonult kelet felé.

Laingsneek, június 14.

(Reuter.) *Buller* tábornok ma reggel *Volks-
rustba* érkezett, azután tovább vonult *Charles-
town* at és most *Laingsneek* közelében tábo-
roz. Az alagut nincs nagyon megrongálva. A
mérnökök remélik, hogy vasárnap már átmo-
ghatja a vonal.

London, június 14.

Lord Roberts jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: Tegnap egész nap harcoltunk Bothával. Újjel az ellenség elhagyta erős pozícióját és visszavonult kelet felé. Roberts azt hiszi, hogy az angolok veszteségei nem nagy. Buller tábornok jelenti Laingsneekből mai kelettel: Wakkerstrom városa és a wakkerstromi kerület formálisan megadta magát.

London, június 14.

A Daily Express jelenti Lourenco-Marquezból tegnapi kelettel, hogy Erósfabrikán és Donkersneek mellett harc folyt. Az angolok vonala 25 mérföld hosszú volt. Az angolok visszaverték. Ermelo zászlóalja különösen kitudt. Egyik fél veszteségei sem ismeretesek még. Erósfabrikán 15 angol mérföldnyire van Pretóritól keletre, Donkersneek pedig ettől is keletre öt mérföldnyire és a vasutól kissé délre.

London, június 14.

Buller tábornok vesztesége a június 10. és 11-iki harcokban a következő volt: Elestett két tiszt és 26 legény, megsebesült 6 tiszt és 126 legény, eltűnt két legény.

Fokváros, június 14.

Schreiner miniszterelnök beadta lemondását, amelyet a kormányzó már el is fogadott.

Fokváros, június 14.

(Reuter.) Milner kormányzó Sprinag Gordent bizta meg az új kabinet megalakításával.

London, június 14. Gladstone volt miniszterelnök özvegye ma este meghalt.

Szófia, június 14. A bolgár távirati ügynökség jelenti: A kormány hivatalos értesítést kapott, amely szerint egy iradé a különböző tarifának bolgár árakra való alkalmazását felülvizsgálás végett török-bolgár bizottság elé utasítja, amely azonnal össze fog állni Konstantinápolyban különféle megállapodások céljából. A szultánnak Bulgáriát iránt való jóindulata országszerte igen jó hatást keltett. Ferdinánd fejedelem és a bolgár kormány azonnal köszönetet mondott a szultánnak.

Páris, június 14. Az Echo de Paris jelentése szerint Loubet elnök július 25-én Cherbourgban szemlélt fog tartani a francia és az idegen hajórajokon.

Paris, június 14. Loubet elnök ma több idegen kiállítási pavillont nézett meg, köztük Szerbiáét, Görögországot, Bulgáriáét és Romániáét. A pavillonokban az illető országok diplomáciai képviselői és kormánybiztosai fogadták. Az elnök köszönetet mondott a kormánybiztosoknak.

Odessa, június 14. Az az orosz-román bizottság, amelyet a Duna Kilia-ágára vonatkozó halászati jogról szóló egyezmény kidolgozására végett küldtek, ideérkezett és ma kezdi meg tanácskozását, amely valószínűleg két hétig fog eltartani.

Akkrá, június 14. (Reuter.) Kumaszból jelenti egy e hó 4-én földadott távirat, hogy az erődbe szorult angolok közül egy tiszt elesett. Hét angol megsebesült, köztük egy tiszt, a többiek jól vannak, de aggódva várnak újabb készleteket.

Sztrájk-szabályzat.

Bécs, június 14. Az osztrák bányatársulatok kongresszusa változatlanul elfogadta a bizottság által előterjesztett sztrájk-szabályzatot, amely a kongresszust figyelmezteti, hogy ne becsülje túl a sztrájkok és bojkottok jelentőségét s azt a meggyőződést fejezi ki, hogy csak azok a munkások fognak sztrájkokkal és bojkottokkal tartós sikereket elérni, akik a bányatársulati szervezet folytonos fejlesztésében felismerték a munkafeltételek javításának legfontosabb eszközeit. A kongresszus fölhatalmazta a bányatársulati bizottságot, hogy szükség esetén rendkívüli adókat (sztrájk-illetékeket) vessen ki.

Crispi visszaterése.

Róma, június 14. Jól értesült körökben egész határozottsággal állítják, hogy Pelloux lemondása esetén a király Crispit bizza meg a kabinetalakítással, minthogy őt tartja egyedül hivatottnak arra, hogy a felülkerelkedett szélső pártokat féken tartsa.

A király egy elékelő udvari személyiség által meg is kérdezte Crispit, hogy hajlandó-e a kabinetalakításra. Crispi ezt felelte:

— Mondja meg ő felségének, hogy a míg élek, mindig kész vagyok hazámát szolgálni.

A francia gyarmatok védelme.

Páris, június 14. A kamara folytatja a gyarmatok védelmére vonatkozó törvényjavaslat tárgyalását. Brunet a kért hitelt nem tartja elegendőnek.

Chautemps azt kívánja, hogy nagy pánccal hajókat építsenek.

A kamara ezután a törvényjavaslatot, amelyvel a kormányknak 60 millió franknyi hitel engedélyeztetik, szavazás nélkül elfogadta.

Páris, június 14. A szenátus 233 szavazattal 22 ellenében jelentékeny módosításokkal elfogadta a gyarmati hadsereg létesítése ügyében a kamara által megszavazott törvényjavaslatot.

Közgazdasági táviratok.

Páris, június 14. A vámigazgatóság kimutatása szerint a folyó év első öt hónapban behoztak 1.966,962.900 frank értékű árut (tavaly 1.953,199.000) és kivitelt 1.705,750.000 frank értékű árut (tavaly 1.601,157.000).

London, június 14. Az angol bank a lezárt kamatlábát 3 1/2%-ról 3%-ra szállította le.

New York, június 14. (Terménytársad.) (Zárlat) Gyapot: New Yorkban hejvben 9 1/16. (9 1/16.) júliusra 866 (8.71). szeptemberre 7.83. (8.87). New-Orleansban helyben 9 1/16. (9 1/16). — Petroleum Stand white New Yorkban 7.85. (7.85). Stand white Philadelphiában 7.80. (7.80). Refined in Cases 9.15. (9.15). Credit Balances at Oil City 1.25. (1.25). — Zsír: Western steam 6.20. (6.25). Rohe és Brothers 7.15. (7.15). — Tengeri irányzata gyenge. Júniusra —. (—). — Júliusra 44 1/4. (44 1/4). Szeptemberre 44 3/4. (45. —). — Buca irányzata gyenge. Piros őszi helyben 83 1/4. (83 1/4). Júniusra —. (76 1/4). Júliusra 77 1/4. (77 1/4). Szeptemberre 78 1/4. (78 1/4). Decemberre —. (—). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 3 1/4. (3 1/4). — Kávé: fair Rio 7. sz. 8 1/4. (8 1/4). Júliusra 7.40. (7.40). Szeptemberre 7.40. (7.40). — Liszt: Spring Wheat clears 2.75. (2.75). — Kukor: 4 1/8. (4 1/8). — On: 29.37 (29. —). — Riz: 16.50. (16.50). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, június 14. (Terménytársad.) (Zárlat). — Buca irányzata gyenge. Júniusra 72 1/4. (72 3/4). Júliusra 72 1/4. (73 1/4). — Tengeri irányzata gyenge. Júliusra 38 3/4. (38 3/4). — Zsír: Júniusra 6.44. (6.55). Júliusra 6.47. (6.55). — Szalonna short clear 7.15. (7.20). — Sertéshus: Februára —. (—). — júniusra 11.22 (11.25). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÖZGAZDASÁG.

Társad. A budapesti ár- és értéklétsége a mai ünnep miatt zárva maradt. A magánforgalomban az értékléti irányzata szilárd volt. Az előfordult kötések a következők: Osztrák hitelrészvény 711.50—713.—. Magyar hitelrészvény 728.——729.—. Osztrák-magyar államvasut 670.——671.25. Közúti vaspalya 629.——629.—. Zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 712.80. A gazdasági munkaközvetítés. Január elsőjén lépett életbe Darányi földmívelésügyi miniszter rendelkezésével a munkaközvetítési intézmény. 25 varmegye és 10 törvényhatósági városban szervezték illetőleg hatósági feladattá tették a munkakereső munkások elközvetítését ott, ahol a munka- és munkakereslet a maga természetes útján nem nyert kielégítést.

A munkakeresőket a földmívelésügyi miniszter munkaközvetítési osztálya nyilvántartja, így ez idő szerint Jász-Kun, Csongrád, Torontál, Heves, Békés, Marmaros, Arad, Pest, Bihar, Bács, Borsod és Zala varmegyében vannak munkakereső munkások. Nehogy bürokratikus, hosszadalmas eljárás miatt a munkások napokig várjanak a munkahely elfoglalására, a miniszter soron kívüli sürgős esetekben távirati intézkedést rendelt el. Az eljárás az, hogy a munkás a sajtó felülvizsgálásán keresztül jelentkezik s ott megmondja napszámbányát, a munkakereső itt találja meg az igényeinek megfelelő munkást. A munkakereső és munkás közvetlenül köti meg szerződését s keresi föl egymást.

Nyitramegyei kiskiszkolák Keoskeméten. A földmívelésügyi miniszter anyagi támogatása lehetővé teszi, hogy Nyitramegyeinek pogránvidéki kiskiszkolái tanulmányozás céljából megtekinthessék a keoskeméti m. kir. földmives iskolát. A negyven kiskiszkolából álló csoport Kardos Károly és Karsay Imre plébánosok, továbbá Bihar Gyula körjegyző vezetése mellett e hó 30-ikán utaznak Keoskemétre. A földmives iskolán kívül különösen Keoskemét vidékének gyümölcsészete és gyümölcsstermelése iránt viseltetnek nagy érdeklődéssel a nyitrai gazdákat.

N a p i r e n d.

Napló. Péntek, június 15. — Római katolikus: Vid. Moezt. — Protestáns: Vid. — Görög-orosz: (júnus 2.) Nicofor. — Zsidó: Szivan 18. — A nap két 3 óra 47 percek. — Nyugszik 7 óra 42 percek. — A hold két este 9 óra 25 percek. — Nyugszik reggel 6 óra 10 percek.

A kereskedelmi miniszteri államtitkár fogad délután 4 órakor.

A földros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor a központi városban.

A földros középítési bizottságának ülése délután 4 órakor az új városban.

Művészeti bonctani előadás a Tüzoltó-utca 58. sz. a. anatómiai intézetben délelőtt 10 órakor.

Az orsz. magyar kir. zenakademia vizsgálói előadása este fél 8 órakor az intézet hangversenytermében.

Az orsz. iparvezetésűlet ipartestületi szakszövetségének ülése délután 5 órakor saját helyiségében.

Nemzeti múzeum: Ásványtára nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. A többi tárai 1 korona belépődíj mellett mektekinthetők.

Országos Képtár és a népiszkolai szemléltető képek kiállítása az Akadémiában nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Iparművészeti múzeum zárva.

Teknológiai iparmúzeum nyitva d. e. 9—12 óráig és d. u. 3—5 óráig.

Közlekedési múzeum a városligetben nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Meteorológiai múzeum (Kerepesi-út 72.) nyitva d. e. 9—1 óráig.

Földrosi múzeum zárva.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 10.) nyitva délelőtt 9—1-ig.

A m. kir. központi statisztikai hivatal nyilvadás könyvtára és térképgyűjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10—1 óráig.

Könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Iparművészeti múzeum könyvtár nyitva délelőtt 10—12 óráig és este fél 7 óratól fél 9 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-út 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó-osztály és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerepesi-út 22. szám alatt. Hivatalos órák délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, a Keleti mintatár és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (mellyben az üzletvezetés és árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcsernyokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig, délután 2 óratól 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzemeltetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somosy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációk műsor.

Folles Caprice. VI. Révay-utca 18. Naponta lényes műsor.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállodája.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitások konyhájában.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetést.) Ujjonnan berendezett fényes étterem.

Futzer-pince Deák-tér naponta a pince éttermekben Dobronyi Géza I-ső rangú zenekarának hangverseny.

K ir á n d u l á s
Budapest-Páris
Nem társas-utazás. • Mindenki külön utazhat.
Teknikai vezetés: Thos Cook & Son világtutazási iroda. — Csupán 360 koronába kerül. — Oda- és visszautazás II. osztályú gyorsvonattal. — Teljes 10 nap! tartózkodás, lakás és étellel a Parisban, naponta belépti jegy a kiállítás területére, Eiffel-torony és 10.000 koronára balesékbiztosítás. Kalauz Parisból.
Jegyek kizárólag:
FUCHS H. váltóházánál, Bpest, IV., Kecskeméti-utca 1.
kaphatók. Prospektus ingyen és bérmentve.

Butor
há mulatos olosón,
minden styanban és
szoldó kivételben
Szabolcs-utca
4. sz.

Köznepszóftály.
Ferenó József-kabát 4 frt
Jaquet ————— 3 frt
Frack ————— 5 frt
Nadrág ————— 2.50.
Rothberger Jakab,
Krisóf-tör 2. I-ső emelet.

Titkos betegségek
gyógyítására e specialista legjobban ajánlható orvosi
éven át szerzett gazdag kórtaiz tapasztalatai alapján.
Dr. FABINYI J.
v. kórházi orvos, specialista
gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel fényhalmot és nőknél: hangversenyeket, hánygörgőket, bűn-
kóros szobakat gyógyít, ennek következtében
makacs borbajokat és az enforzozóból támadó
idegbetegségeket.
Meglő az eredmény fénylő gyöngyösnél (Impe-
tentia) egy fiatal, mint öregebb egyénekét.
Biztos siker folytan a honorarium utólag is fényhalm.
Levelekre díjlanul válasz; kívánatra gyógyászati.
Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz.,
(Dehany-utca sarok, I. emelet).
Bejárt a lépcsőn. Külön váróterem.
Kendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—9-ig.

NEMZETI SZINHÁZ.

Péntek, 1900. június hó 15-én.

Az egér.

Vigjáték 3 felvonásban. Irtá: Paillonon. Fordította: Fái J. Béla.

Személyek:

Moisanandó Felekiné Rimbaud Helvey Maróthy Clotilde Szacsavayné Sagancey Császár Márta Török I. Simiers Császár Kezdeté 7 1/2 órakor.

VIGSZINHÁZ.

Péntek, 1900. június hó 15-én.

Zárva.

NÉPSZINHÁZ.

Péntek, 1900. június hó 15-én.

Szép Helena.

Operette 3 felvonásban. Irták Meilhac és Halévy Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerzerzte Offenbach.

Személyek:

Páris Gábor Achilles Kiss M. Menelaus Kovács 1. Ajax Ujvári Helena Kürty 2. Ajax Szerdahelyi Agamemnon Tollagi Orestes Bojár Calchas Németh Leena Rózsa Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Péntek, 1900. június hó 15-én.

L. Komáromi Mariska assz. felléptével.

A gésák

vagy: Egy japán teaház története. Énekes játék 3 felvonásban. Irtá Owen Hall. Fordította Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerzerzte Sidney Jones.

Személyek:

Neginald Beöthy Bolton Galambos Bronville Vidor Yun-Csi Giréthy Cunningham Odrý Imári márkí Boross Grimston Ráthonyi Mimóza Komáromi Downey Simon Molly Seamora Ledofsky Kezdeté 7 1/2 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Péntek, 1900. június hó 15-én.

Cumberland, a gondolatolvasó.

Más világok, mint a miénk.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.

(Budán, a Krisztinavárosban.)

Péntek, 1900. június hó 15-én.

Cyrano de Bergerac.

Romantikus dráma 5 felvonásban. Irtá Edmond Rostand. Franciából fordította Ábrányi Emil.

Személyek:

Cyrano Pethes Raguneau Krémer Christian Szabó Le Bret Sebestyén Guiche gróf Klenovics Carbon Szilágyi Ligniéro Radványi Jodelet Szalai Vaivert Stoll Liza Tárnoky Roxan Tóth Mártha Pajar Mont Fleury Faragó D'Artagnan Eröss Bellerose Sándor Margherite Kissné Kezdeté 7 1/2 órakor.

KISFALUDY SZINHÁZ.

Péntek, 1900. június hó 15-én.

A viccadmirális.

Nagy operett 3 felvonásban. Zenéjét szerz. Millöcker Károly. Fordította Makai Emil és Kövesi Albert.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Péntek, 1900. június hó 15-én.

Folt, a mely tisztít.

Dráma 4 felvonásban. Irtá: Echeagaray J. A. spanyol eredetiből fordította Páthy Károly. Kezdeté 7 1/2 órakor.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztáryitás 7 1/2-kor.

Kezdeté 8 1/2-kor.

A Mulató 160-ra szelölteve van.

Ma:

„Im siebenten Himmel“.

Daljáték Lindau K.-tól, zene Pagin Nándortól.

PAGIN uralral mint vendég

a bécsi Theater an der Wien tagja.

Továbbá:

De Pilippis

Danse excentrique.

Cécille de Haay

a kitünően idomított kutyáival.

ALBACH szalon-

duttisták

Ugyint fellépte az összes szerződött művészek és művésznőknek, a kitünő juniusi műsornak.

Nyári-idény helyarak:

I. em. páholy --- frt 6.-

II. --- " 4.-

Idegenpáholyülés I- sor --- " 2.-

Zenekari ülés --- " 1.20

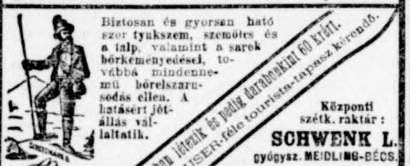
Földszinti belépő elővetelben --- .60

a pénztárnál --- .50

Jegyek a nappali pénztárnál és elővetelben Weiss A. nagytözsa Károly-körtől.

A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöztetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készitettek.

Luser L. -fele turista-tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer... Széles pontú raktár: SCHWENK L. gyögyész. MEÜLLING-BECS.

Magyarországi főraktár: Török József gyögyész. Budapest, Király-utca 12. és Andrássy út 29.

Gummi

Valódi parisi gyártmány, jóállás mellett, eredeti csomagolásban. Grammi és hálhólyag... KELETI J. Budapest, IV., Koronakereszt-utca 17.

NEW-YORK

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Alakult 1845-ben. Az összes nyermenyek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Table with 2 columns: Item description and Amount. Includes 'Aktívák összege', 'Évi bevétel', '1899-ben a biztosítottaknak kifizetett', etc.

A New-York a művelt világ összes országában bír fiókokkal.

Referenciák Magyarországon: Magyar Általános Hitelbank. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Magyarországi vezérigazgatóság: Budapest, Erzsébet-körút 9-11., New-York palota.

Advertisement for 'PILULESI SIROP DE BLANCARD' and 'SKROFULOZIS' with detailed text and a small illustration.

A nyári idény alatt nyaraló vagy fürdőbe utazó t. c. evőkönközség felkötörik, hogy

Kortész Tódornál

az idényeszerű cikkeket u. m. hintaágyak, turistakellékek tornaszerek, croquet- és Lawntennis-játékok. Világhírű Wright és Ditsón-féle amerikai tennis raketek, hitelesített atletikai sportcikkeket. Lignum Sanctum-golyók, kugli-bábok, Flaubert-fegyverek, revolverek, léggömbök, lampionok, felegzők, gyermek-velocipedek, nyári gyermekjátékok, doboz sárkányok, Sodor-szódavíz, fagyalt-és kávégépek, ebresztő-órak, uti bőröndök, kulacsok, plaidiszijjak, halászó szerek, lóháló stb. bevásárlását hétköznapi napokon sziveskedjenek eszközölni, mint-hogy

KERTÉSZ-nél

vasárnap zárva van. Nagy képes nyári árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

Első budapesti kávémagazin szétküldési osztálya

kávé

elvmolva és bérmentve. Postán utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldésével

- 4 1/2 kg. Kuba kávé 7.50
4 1/2 kg. Mocca kávé 7.50
4 1/2 kg. Jáva kávé 7.50
4 1/2 kg. Gyöngy kávé 7.50
1/4 kg. Csász. kev. tea 1.50
1/4 kg. Karaván tea 1.40
1/4 kg. Törmelék tea - .90

Belák István

BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u. 4.

Kitartással és ügyességel örhető a sorsjegyeket részletfizetésre való eladása által.

Hecht Bankhaz

Budapest, Ferenciek-tere 6.

Advertisement for 'Minden tiszta gyapot.' featuring a logo and text about children's clothing and fabrics.

Advertisement for 'Tüzmentes pénzszekrényeket, kasszát, villamos vészjelző pénzszekrényeket...' with details about safety and security.

Advertisement for 'ERDÉLY RÉSZEIRE FŐRAKTÁR: REMENYIK VIKTOR' located in Kolozsvár.

Advertisement for 'Zalogházi' gold and silver jewelry, including watches and rings.

Advertisement for 'Köbögésnél' (scabies) treatment, mentioning 'Rékóthy-féle' and '30 kért Rékóthy-féle'.

Advertisement for 'Gyöngyvirágom.' (My Ruby) jewelry, mentioning 'Irjál mindent édesem'.

Advertisement for 'Helybeli elsőrangú részv. társaság' (Local first-class shareholding company) for 'CRÉME DE FANCHON'.

Advertisement for 'N. L. Dr. Sannelo. N. L.!!' (N. L. Dr. Sannelo. N. L.!!) regarding a medical or health issue.

Advertisement for 'URSI'S' (URSIS) medicine, mentioning 'Budapest, Erzsébet-ter 5.'.

Large advertisement for 'Dr. Garai Antal' (Dr. Garai Antal) with detailed text about his medical practice and services.

Advertisement for 'ÁLLATKERT' (Zoo) and 'dervisek' (Dervishes), including information about performances and ticket prices.